

IZVJEŠTAJ

o sprovedenoj javnoj raspravi o Predlogu područja Natura 2000 za kopneni dio teritorije Crne Gore

Agencija za zaštitu životne sredine sprovela je javnu raspravu o Predlogu područja Natura 2000 za kopneni dio teritorije Crne Gore u periodu od 9. aprila do 29. aprila 2026. godine, u trajanju od 20 dana od dana objavljivanja Javnog poziva. Javni poziv za učešće u javnoj raspravi bio je upućen zainteresovanoj javnosti, odnosno građanima, privrednim subjektima, naučnoj i stručnoj javnosti, državnim organima, organima državne uprave, nevladinim organizacijama i drugim zainteresovanim subjektima.

Sadržaj Programa javne rasprave obuhvatio je:

- postavljanje Predloga područja ekološke mreže Natura 2000 za kopneni dio teritorije Crne Gore – I dio pSCI (Područja od značaja za Zajednicu), Predloga područja ekološke mreže Natura 2000 za kopneni dio teritorije Crne Gore – II dio SPA (Područja posebne zaštite za ptice), kao i pratećih dokumenata i podloga, dostupnih zainteresovanoj javnosti na internet stranici Agencije za zaštitu životne sredine;
- organizovanje tri javne tribine:
  - dana 15. aprila 2026. godine u Podgorici, u zgradi Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, u amfiteatru, sa početkom u 10.00 časova;
  - dana 21. aprila 2026. godine u Budvi, u Akademiji znanja, Žrtava fašizma 56, Obilaznica, sa početkom u 10.00 časova;
  - dana 28. aprila 2026. godine na Žabljaku, u sali JU Centar za kulturu, Ul. Božidara Žugića bb, sa početkom u 10.00 časova.

Na javnim tribinama prisutnima su se uvodno obratile v.d. generalne direktorice Direktorata za zaštitu prirode u Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Ilinka Alorić i rukovoditeljka Odsjeka za zaštitu prirode u Agenciji za zaštitu životne sredine, Milka Rajković Mitrović. Tokom javnih tribina prezentaciju o procesu uspostavljanja ekološke mreže Natura 2000, predloženim područjima, ciljevima i značaju Natura 2000 mreže održali su predstavnici Agencije za zaštitu životne sredine, Milena Bataković i Dragan Roganović. Na svakoj od održanih javnih tribina prikazan je i promotivno-edukativni video o ekološkoj mreži Natura 2000.

Nakon prezentacija otvorena je diskusija tokom koje su predstavnici zainteresovane javnosti iznosili pitanja, komentare, primjedbe i sugestije u vezi sa predloženim područjima, granicama obuhvata, režimima zaštite, načinom upravljanja, kao i potencijalnim uticajima na lokalne zajednice i privredne aktivnosti. Javnim tribinama prisustvovali su predstavnici sljedećih institucija: Agencije za upravljanje zaštićenim područjima Podgorice (AUZP), EPTISA, Opštine

Nikšić, Prijestonice Cetinje, GI "Sačuvajmo Sinjajevinu", Ministarstva regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama (MIRN), BIOTA Montenegro, Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta Crne Gore, Sekretarijata za planiranje prostora i održivi razvoj Glavnog grada, Europrojekt d.o.o Podgorica, Mercury group d.o.o Budva, "Hill Spas Budva" d.o.o., Eko ambasador 021, grupa "Čista Gora", Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom Crne Gore (JPMD), Turistička organizacija Opštine Kotor, TV Budva, RTV Budva, Opštine Berane, Opštine Žabljak, Uprave za gazdovanje šumama i lovištima Crne Gore, Centra za zaštitu i proučavanje ptica (CZIP), Crnogorskog društva ekologa (CDE), Parkova Dinarida, D.O.O. Katunjanin, NP Durmitor, Parka prirode "Piva", "Krušo" d.o.o. Herceg Novi, d.o.o. Agencija za upravljanje prirodnim dobrima Opštine Bijelo Polje, Opštine Bijelo Polje, Opštine Herceg Novi, kao i predstavnici stručne javnosti i zainteresovani građani.

U okviru diskusije aktivno su učestvovali: Ilinka Alorić, Milka Rajković Mitrović, Milena Bataković, Dragan Roganović, Đorđije Milanović, Darko Saveljić, Aleksandar Perović, Filip Vujović i Vuk Iković.

Tokom trajanja javne rasprave zainteresovana javnost dostavljala je primjedbe, predloge i sugestije u pisanom obliku putem pošte ili lično, kao i u elektronskom obliku.

Spiskovi prisutnih učesnika na javnim tribinama, kao i sažeti prikaz najznačajnijih komentara i diskusija vođenih tokom javnih tribina sastavni su dio ovog Izvještaja i nalaze se u njegovom prilogu.

Napomena: Imajući u vidu da su u pojedinim slučajevima dostavljeni dokumenti sa primjedbama, predlozima i sugestijama na većem broju strana, u nastavku Izvještaja dat je sumarni prikaz dostavljenih komentara i odgovora obrađivača. Takođe, dio primjedbi je primljen nakon isteka rok javne rasprave te nisu uključene u ovaj izvještaj iako će se razmotriti u daljim koracima.

Foto-dokumentacija sa održanih javnih tribina

Slika 1. Javna tribina održana u Podgorici, 15. aprila 2026. godine

Slika 2. Javna tribina održana u Budvi, 21. aprila 2026. godine

Slika 3. Javna tribina održana na Žabljaku, 28. aprila 2026. godine

Pregled dostavljenih primjedbi, predloga i sugestija

Tokom dvadesetodnevne javne rasprave Agenciji za zaštitu životne sredine dostavljene su primjedbe, predlozi i sugestije u pisanoj i elektronskoj formi.

Crnogorsko društvo ekologa (CDE)

Predstavnica Crnogorskog društva ekologa Jelena Popović dostavila je sledeće primjedbe: Spisku staništa treba dodati sedam tipova staništa od značaja za zaštitu na nivou EU i osamnaest vrsta. Prema dostupnim literaturnim podacima, sljedeće vrste sa Direktive o staništima prisutne su u rijeci Zeti: *Alosa fallax* (Annex II) i *Eudontomyzon stankokaramani* (Annex II). Nije jasno na osnovu kojih kriterijuma je područje Koštanice (oko Dube, iznad Bajovog Polja) izostavljeno iz granica predloženog Natura 2000 područja? Spajanje kanjona Komarnice i planine Vojnik sa područjem Golije možda nije najbolji izbor. Sa druge strane, područja Golije i Njegoša pokazuju znatno viši stepen međusobne ekološke povezanosti i funkcionalne kompatibilnosti, te bi ih, u skladu sa principima Natura 2000 mreže, trebalo razmatrati kao jedinstvenu cjelinu. Gdje god je to moguće i opravdano, iz obuhvata predloženih Natura 2000 područja trebalo bi isključiti površine koje su trajno izmijenjene i izgubile svoje prirodne karakteristike, poput kamenoloma, urbanizovanih zona i sličnih prostora. Kao primjere navodimo kamenolom iznad plaže Vela Spilja na Luštici, kao i naselje Luštica Bay.

Odgovor: Primjedba se prihvata.

Obrazloženje: Primjedba u odnosu na dostavljeni dopuniski spisak staništa i vrsta će biti uzeta u razmatranje prilikom finalizacije SDF obrasca. U dijelu koji se odnosi na područje Komarnice, primjedba o proširenju područja je prihvaćena jer se pregledom baza podataka utvrdilo da postoji naučni osnov. U pogledu predloga koji se odnosi na Lušticu, naselje Luštica Bay je već isključeno iz obuhvata dok će kamenolom biti isključen.

Inicijativa Naša Buljarica

Primjedba: U dostavljenim sugestijama predložena je blaga korekcija granica područja Buljarica, naročito u okviru njegovog statusa kao područja od značaja za Zajednicu (pSCI). Takođe je ukazano na potrebu ažuriranja podataka o specifičnim tipovima staništa i vrstama koje su na ovom prostoru prepoznate kao prioritetne za zaštitu. Predloženo je da se spisku staništa dodaju sljedeći tipovi staništa od značaja za zaštitu na nivou Evropske unije: 1210, 1410, *6220, 62A0, 6420, 8210 i 9340. Takođe je predloženo da se spisku vrsta dodaju sljedeće vrste: *Euphydryas maturna* (Annexes II and IV), *Proserpinus proserpina* (Annex IV), *Bombina variegata* (Annexes II and IV), *Triturus macedonicus* (Annex IV), *Bufo viridis* (Annex IV), *Rana graeca* (Annex IV), *Lacerta viridis* (Annex IV), *Podarcis melisellensis* (Annex IV), *Dalmatolacerta oxycephala* (Annex IV), *Podarcis muralis* (Annex IV), *Natrix tessellata* (Annex IV), *Zamenis longissimus* (Annex IV), *Platyceps najadum* (Annex IV), *Telescopus fallax* (Annex IV), *Pipistrellus pipistrellus* (Annex IV), *Pipistrellus pygmaeus* (Annex IV), *Hypsugo savii* (Annex IV) i *Tadarida teniotis* (Annex IV).

Odgovor: Primjedba se djelimično prihvata.

Obrazloženje: Primjedba će biti uzeta u razmatranje prilikom finalizacije SDF obrasca u kontekstu predloženih vrsta i staništa. Kada je riječ o korekciji granica nije dostavljen konkretan predlog. Svakako, napominjemo da su predložene granice definisane na osnovu bioloških obrazaca rasprostranjenja najreprezentativnijih staništa i vrsta.

Sportsko ribolovni klub "Plavsko jezero" Plav

Predloženo je uključivanje izvorišnog dijela Lima od Plavskog jezera u dužini od 3 km (Gornji Lim), kao i izmjena granica područja „Prokletije“ na način da obuhvati cjelokupnu površinu Plavskog jezera sa pripadajućim vodnim zemljištem i priobalnim pojasom.

Odgovor: Primjedba se prihvata.

Obrazloženje: Na osnovu uvida u raspoložive baze podataka utvrđeno je postoji naučni osnov za prihvatanje predloga. Plavsko jezero je već obuhvaćeno predloženim Natura 2000 područjem.

Marko Lazović

Uvidom u predmetni Nacrt utvrđeno je da granica zaštićenog područja ulazi u imanje u formi tzv. „poluostrva“, čime se obuhvata dio privatne svojine na način koji nije u skladu sa principima logičnog i funkcionalnog definisanja granica. Predloženo je da se u finalnoj verziji plana izvrši korekcija granice na način da se predmetni dio katastarske parcele: izuzme iz obuhvata zaštićenog područja, ili alternativno, da granica bude definisana duž jasno prepoznatljivih i funkcionalnih linija na terenu (put, međa i sl.). Brojevi katastarskih parcela Zabljak I - 1375/15; Zabljak I - 1378/8 i Zabljak I - 1376/1.

Odgovor: Primjedba se prihvata.

Obrazloženje: Nakon analize primjedbe uočena je tehnička nepreciznost u definisanju granice, te će ista biti korigovana.

NVO Centar za održivi razvoj i regenerativni turizam

Milica Mitrović, predsjednica NVO Centar za održivi razvoj i regenerativni turizam, dostavila je sledeće: Prostor Pive, Komarnice, kanjona Nevidio, Brezana, Brezanske poljane, Duži i obodnih lokalnih zajednica kanjona Komarnice mora biti tretiran kao integralna prirodno-kulturna, ekološka i razvojna cjelina. Nevidio i obalni/kanjonski pojas Komarnice ne mogu biti tretirani kao odvojeni od kanjona Komarnice. Ako je Komarnica prepoznata kao Natura 2000 vrijednost, onda Nevidio, kao dio kanjona Komarnice, ne može ostati “nevidljiv” u dokumentaciji. Ako je kanjon Komarnice razlog za izdvajanje pSCI područja, onda obalni, kanjonski i funkcionalno povezani rubni pojas tog kanjona ne može biti isključen ili prećutan bez jasnog naučnog obrazloženja.

Odgovor: Primjedba se prihvata.

Obrazloženje: Komarnica, uključujući kanjon Nevidio i funkcionalno povezane dijelove, obuhvaćena je predloženim Natura 2000 područjem kao jedinstvena ekološka cjelina, u skladu sa principom kontinuiteta staništa i u skladu sa naučnim kriterijumima.

Gradanska inicijativa „Spasimo Brezna“

Vesna Radojević, ovlašćena predstavica Građanske inicijative „Spasimo Brezna“ u ime lokalnih zajednica Gornjih i Donjih Brezana i drugih u obalno kanjonskom pojasu Kanjona Komarnice

dostavila je sledeće: Zahtjev da se prostor Gornjih i Donjih Brezana, Brezanske poljane i obalnog/kanjanskog pojasa Komarnice jasno obuhvati, precizira i/ili dodatno stručno provjeri u okviru predložene pSCI i SPA mreže, imajući u vidu njegovu funkcionalnu povezanost sa područjima Golija–Komarnica–Vojnik, Piva i Durmitor. Jasno precizirati da li su Gornja Brezna, Donja Brezna, Brezanska poljana i obalni/kanjanski pojas Komarnice obuhvaćeni predloženom Natura 2000 mrežom; dopuna i/ili proširenje granica pSCI i/ili SPA područja ukoliko navedeni prostor nije obuhvaćen ili je obuhvaćen samo djelimično; dodatna stručna i terenska provjera staništa, vrsta i ekoloških koridora na prostoru Brezana i Komarnice; objavljivanje ili dostavljanje lokalnoj zajednici jasnog kartografskog prikaza granica u odnosu na naselja, katastarske opštine, privatne parcele, lokalne puteve i planirane infrastrukturne koridore.

Odgovor: Primjedba se prihvata.

Obrazloženje: Nakon analize baze podataka i primjedbe u obuhvat su uključene cjelokupna Gornja i Donja Brezna, kao i Bajovo Polje, sve do Mosta braće Gagovića. Takođe, već je uključen kanjon Nevidio. Nizvodni dio toka Komarnice nije uključen, budući da se radi o vještačkoj akumulaciji koja ne ispunjava kriterijume za Natura 2000 staništa.

Uprava za gazdovanje šumama i lovištima

Primjedba: Nakon uvida u Predlog područja Natura 2000 i učešća na javnoj raspravi održanoj 28. aprila 2026. godine u Žabljaku, Uprava za gazdovanje šumama i lovištima iznijela je stav fokusiran na implikacije ovog predloga na buduće gazdovanje šumama. Ukazano je da Natura 2000 obuhvata značajne površine šuma i šumskog zemljišta (ukupno oko 166.500 ha), pri čemu se podaci odnose uglavnom na šume na sjeveru Crne Gore koje su bile predmet planskog gazdovanja u proteklih sedam decenija. Posebno je naglašeno da su zaštitne šume i do sada imale funkciju očuvanja zemljišta i sprječavanja erozije, uz minimalne ili bez mjera gazdovanja, kao i da postoji dodatnih oko 55.000 ha zaštitnih šuma van obuhvata Nature. Uprava ističe da uključivanje oko 64.800 ha privrednih šuma u Natura 2000 potvrđuje da je njima u prethodnom periodu adekvatno gazdovano, te očekuje da se i ubuduće zadrži njihov status i omogući nastavak gazdovanja u skladu sa Programima gazdovanja šumama (PGŠ), uz poštovanje uslova zaštite prirode. Istovremeno, izražena je zabrinutost da bi buduće procedure davanja saglasnosti na PGŠ mogle biti dodatno usložnjene, što bi potencijalno moglo usporiti ili blokirati aktivnosti u sektoru šumarstva. Kao primjer navode se raniji zahtjevi za prekategoriizaciju privrednih šuma u zaštitne unutar emerald područja, što smatraju neopravdanim. Zaključno, naglašava se da šumarska struka polazi od principa održivog gazdovanja kroz planske mjere uzgoja i sječa definisane PGŠ-om, čijom se primjenom istovremeno obezbjeđuje očuvanje biodiverziteta i racionalno korišćenje šumskih resursa.

Odgovor:

Nakon detaljne analize podataka o kategorijama šuma obuhvaćenim Predlogom, želimo pojasniti nekoliko ključnih aspekata. U dijelu koji se odnosi na zaštitne šume koje nijesu uključene u obuhvat Natura 2000, utvrđeno je da se u najvećem broju radi o površinama koje karakterišu šikare, šibljaci, izdanačke i drugi oblici degradiranih šuma. Ovakvi tipovi staništa, usljed nižeg stepena očuvanosti i ograničene reprezentativnosti, nijesu prepoznati kao prioritetni za uključivanje u ekološku mrežu, što je u skladu sa kriterijumima Direktiva o staništima i Direktivom o pticama. Istovremeno, uključivanje značajnog dijela privrednih šuma u Predlog Natura 2000 područja prepoznato je upravo zbog njihove uloge kao važnih staništa za brojne vrste od značaja za zaštitu. U tom smislu, saglasni smo sa Vašom konstatacijom da je u tim područjima u prethodnom periodu sprovedeno adekvatno gazdovanje, što je i doprinijelo očuvanju njihovih ekoloških vrijednosti. Važno je dodatno naglasiti da uspostavljanje Natura 2000 mreže ne podrazumijeva uvođenje striktnih zabrana gazdovanja, već primjenu principa održivog upravljanja uz očuvanje ciljeva zaštite. Konkretno, planovi i programi gazdovanja šumama, uključujući PGŠ, biće predmet procedura ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu shodno Zakonu o zaštiti prirode ("Službeni list Crne Gore", br. 054/16 od 15.08.2016, 018/19 od 22.03.2019, 084/24 od 06.09.2024) član 46-51. Kroz ove procedure će se na sistematičan način sagledavati potencijalni uticaji planiranih aktivnosti, definisati odgovarajuće mjere ublažavanja, te omogućiti nastavak gazdovanja na način koji je usklađen sa zahtjevima zaštite prirode. U tom kontekstu, proces ne treba posmatrati kao striktno ograničavajući, već kao mehanizam koji obezbjeđuje dugoročnu održivost šumskih ekosistema i sigurnost planiranja, uz jasno definisane uslove i kriterijume. Otvoreni smo za dalju saradnju i dijalog kako bi se u narednim fazama osigurala puna usklađenost između ciljeva zaštite prirode i održivog gazdovanja šumama.

Turistička organizacija Kotor

Sugestija: Ukazuje se da je u narednim fazama posebno važno unaprijediti međusektorsku saradnju, pri čemu turizam ne treba posmatrati kao izolovanu djelatnost, već kao pokretača promjena koji proizilaze iz šireg sistema upravljanja prostorom i resursima. U tom kontekstu, kao relevantan primjer navodi se inicijativa poput Bio-Vallée, koja pokazuje da je moguće razvijati teritoriju kroz integrisani pristup u kojem turizam predstavlja rezultat funkcionalnog i održivog sistema, zasnovanog na lokalnoj proizvodnji i odgovornom upravljanju prirodnim resursima. Natura 2000 se prepoznaje kao značajan okvir za primjenu takvog modela u Crnoj Gori, ali se naglašava potreba za snažnijim povezivanjem različitih sektora i disciplina, posebno onih koji se bave zaštitom prirodnog i kulturnog nasljeđa, kao i njihovim aktivnijim uključivanjem u razvojne procese. U tom smislu, turizam može imati važnu integrativnu ulogu u povezivanju sektora i jačanju održivosti njihovih ciljeva. Zaključno, ističe se da je jedino kroz ovakav koordinisan i integrisan pristup moguće adekvatno odgovoriti na postojeće i sve izraženije pritiske na prostor.

Odgovor: Prihvata se.

Zahvaljujemo se na ukazivanju na značaj integrisanog pristupa upravljanju prostorom i resursima. Predloženi stav u potpunosti prihvatamo, imajući u vidu da koncept Natura 2000 upravo počiva na

principima međusektorske saradnje i koordinacije različitih politika i sektora na održivim osnovama koji su u skladu sa očuvanjem prirode. Natura 2000 ne predstavlja izolovani mehanizam zaštite, već okvir koji podstiče usklađivanje zaštite prirode sa razvojnim procesima, pri čemu turizam ima važnu ulogu kao integrativni sektor. U tom smislu, ovakav pristup doprinosi jačanju prepoznatljivosti i brendiranju destinacija, zasnovanom na očuvanim prirodnim vrijednostima i održivom korišćenju resursa koji su u skladu sa mjerama upravljanja i očuvanja ciljnih vrsta i staništa. Istovremeno, Natura 2000 pruža osnovu za razvoj održivog turizma, koji je usklađen sa kapacitetima prostora i dugoročnim očuvanjem prirodnog i kulturnog nasljeđa, uz generisanje socio-ekonomskih benefita za lokalne zajednice.

Primjedba: Uvrstiti u Natura 2000 kopneni dio zaštićenog područja spomenika prirode "Ratac sa Žukotrlicom" u Opštini Bar

Odgovor: Primjedba se ne prihvata.

Nakon detaljnog sagledavanja baza podataka, utvrđeno je da na predmetnom području nijesu identifikovana Natura 2000 staništa visoke reprezentativnosti, što je jedan od ključnih kriterijuma za uključivanje u ekološku mrežu. Istovremeno, želimo naglasiti da navedeno ni na koji način ne umanjuje značaj ovog lokaliteta sa aspekta nacionalne zaštite. Naprotiv, područje „Ratac sa Žukotrlicom“ ima prepoznatu vrijednost kroz prisustvo staništa i vrsta koje su bile osnov za njegovo proglašenje spomenikom prirode. Takođe ukazujemo da nacionalna zaštita predstavlja strožiji mehanizam u odnosu na Natura 2000, te da predmetno područje već podliježe odgovarajućim procedurama i mjerama zaštite na nacionalnom nivou.

Lokalna zajednica u regionu Gornje Crmnice (sela Brčeli, Dupilo, Orahovo, Tomići, Utrg)

Primjedba: Dostavljeno je obrazloženje za zahtjev da se izvrši proširenje granica Natura 2000 područja na širi pojas sliva rijeke Orahovštice što bi doprinelo potpunijoj zaštiti staništa i vrsta, kao i očuvanju dugoročne ekološke stabilnosti ovog područja. Takođe, dat je predlog i za Paštrovačku goru da se uključi kao potencijalno područje Nature 2000.

Odgovor: Primjedba se djelimično prihvata.

Obrazloženje: Na osnovu detaljne analize dostupnih baza podataka, vezano za šire područje rijeke Orahovštice u obuhvat Predloga Natura 2000 uključeni su izvori Dupilo i Podgora, imajući u vidu značaj očuvanja jedinstvenosti hidrološkog sistema i njihove ekološke vrijednosti u kontekstu Natura 2000 kriterijuma. Preostali dio predloženog područja nije uključen, jer nijesu utvrđena reprezentativna Natura 2000 staništa ni vrste samim tim ne postoji naučni osnov koji bi opravdao njegovo uvrštavanje u ekološku mrežu shodno kriterijumima propisanim Zakonom o zaštiti prirode ("Sl. list Crne Gore", br. 54/16, 18/19, 084/24). Takođe, Paštrovićka gora nakon detaljnog uvida u baze podataka nije uključena iz istih razloga.

**NVO KOMPAS · ČISTA GORA -Dobrovoljni vatrogasci i ekološki aktivisti · Primorje, Bar
– Budva, Crna Gora**

Sugestija: Sugestija se odnosi na potrebu snažnijeg uključivanja civilnog društva i volonterskih organizacija u sve faze uspostavljanja i upravljanja Natura 2000 mrežom, uz poseban fokus na upravljanje požarnim rizicima, monitoring biodiverziteta i jačanje saradnje sa lokalnim zajednicama. Predlaže se uspostavljanje stalnih mehanizama saradnje, razvoj specifičnih protokola (posebno za primorska i močvarna područja), kao i korišćenje terenskog znanja i kapaciteta NVO kao dopune naučnim podacima i institucionalnim aktivnostima

Odgovor: Prihvata se.

Zahvaljujemo na dostavljenim komentarima i preporukama, kao i na iskazanoj spremnosti za aktivno učešće u daljem procesu. Predložene sugestije prihvatamo, posebno u dijelu koji se odnosi na značaj uključivanja civilnog društva, unapređenje monitoringa i potrebu integrisanog pristupa upravljanju, uključujući upravljanje požarnim rizicima. U narednim fazama uspostavljanja i razvoja sistema upravljanja Natura 2000, navedeni aspekti biće uzeti u obzir, kroz definisanje mehanizama saradnje, uključivanje relevantnih aktera, kroz participativan pristup tokom razrade planova upravljanja koji će obuhvatiti i pitanja prevencije i odgovora na požare, kao i unapređenje prikupljanja podataka o biodiverzitetu.

Anda Budimir - Eko ambasador 021

Sugestija: Ukazuje se na složenu pravno-administrativnu situaciju vezanu za brdo Spas, uključujući neriješene imovinsko-pravne odnose, neusklađenost ugovornih obaveza sa ciljevima zaštite prirode, kao i dugotrajno kašnjenje u donošenju ključnih odluka na lokalnom nivou. Posebno se naglašava nedostatak upravljačkog okvira, neadekvatna usklađenost planske dokumentacije sa stanjem na terenu, te potreba za hitnim preventivnim mjerama i jačanjem međuresorske saradnje kako bi se spriječila dalja degradacija prostora i omogućila efikasna zaštita ovog područja.

Odgovor: Prihvata se.

Zahvaljujemo na dostavljenim informacijama i ukazivanju na izazove u pogledu upravljanja i zaštite područja brda Spas. Iznesene primjedbe i preporuke će se uzeti u obzir u obimu koji je povezan sa Naturom 2000 i nadležnostima Agencije za zaštitu životne sredine, posebno u dijelu koji se odnosi na potrebu jačanja institucionalne koordinacije, unapređenja pravnog okvira i obezbjeđivanja uslova za efikasnu zaštitu prostora. Ovi aspekti će biti uzeti u obzir u narednim fazama uspostavljanja i razvoja sistema upravljanja. Takođe napominjemo da brdo Spas ostaje u Predlogu područja Natura 2000, s obzirom da zadovoljava kriterijume, uz dalje razmatranje svih relevantnih činjenica u cilju obezbjeđenja njegove adekvatne zaštite i održivog upravljanja.

Filip Jovičević

Primjedba: Primjedba se odnosi na nedovoljnu informisanost i uključenost lokalne zajednice u proces uspostavljanja Natura 2000, uz ocjenu da je javna rasprava sprovedena formalno, bez stvarnog dopiranja do građana. Ističe se potreba za ranijom i direktnijom komunikacijom sa lokalnim stanovništvom, po uzoru na praksu u EU, kako bi se izgradilo povjerenje i pružile jasne informacije o mogućim ograničenjima, obavezama i benefitima. Takođe se traži produženje javne rasprave i organizovanje dodatnih sastanaka. U konkretnom slučaju, podnosilac iznosi planove za razvoj turističkih i poljoprivrednih aktivnosti na svojim parcelama u okviru NP Skadarsko jezero, te traži pojašnjenja da li Natura 2000 može uticati na te planove, koji su uslovi za očuvanje staništa i kako će se u budućnosti organizovati komunikacija sa lokalnim stanovništvom.

Odgovor:

Javna rasprava o Predlogu područja Natura 2000 sprovedena je u skladu sa Uredbom o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija („Službeni list CG”, br. 41/18) i Zakonom o zaštiti prirode (“Sl. list Crne Gore”, br. 54/16, 18/19, 084/24), u trajanju od 20 dana. U tom periodu organizovane su tri javne tribine: 15. aprila 2026. godine u Podgorici, 21. aprila 2026. godine u Budvi i 28. aprila 2026. godine na Žabljaku.

Informacije o javnoj raspravi objavljujane su više puta putem kanala komunikacije Agencije i Ministarstva, uključujući društvene mreže, medije, kao i kroz direktnu komunikaciju sa nevladinim organizacijama i jedinicama lokalne samouprave, uz molbu da se iste dodatno distribuiraju i njihovim kanalima. Imajući u vidu definisane rokove u procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, produženje trajanja javne rasprave nije moguće. U odnosu na pitanja koja se tiču potencijalnog uticaja uspostavljanja Natura 2000 mreže na planirane aktivnosti, naglašavamo da će svi planovi, programi i projekti nakon proglašenja područja biti predmet postupka Ocjene prihvatljivosti za područja ekološke mreže, u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode ("Službeni list Crne Gore", br. 054/16 od 15.08.2016, 018/19 od 22.03.2019, 084/24 od 06.09.2024) član 46-51. Ovaj postupak ima za cilj da utvrdi da li određena aktivnost može imati značajan negativan uticaj na ciljeve očuvanja i integritet područja, te obuhvata prethodnu i, po potrebi, glavnu ocjenu. Na taj način se obezbjeđuje da se planirane aktivnosti razmatraju na individualnoj osnovi, uz definisanje odgovarajućih uslova i mjera, čime se omogućava njihova realizacija u skladu sa ciljevima zaštite prirode.

U odnosu na aktivnosti koje ste naveli, kao i nakon uvida u položaj predmetnih katastarskih parcela, utvrđeno je da se iste nalaze i u novopredloženim granicama Nacionalnog parka Skadarsko jezero. Imajući u vidu da je riječ o turističkim aktivnostima manjeg obima koje kako ste naveli karakterišu objekti privremenog karaktera dominantno, napominjemo da Natura 2000 takve aktivnosti apriori ne zabranjuje, već ih je moguće realizovati na održiv način. Daljim uvidom u dostupne baze podataka konstatovano je da se predmetne parcele nalaze na tzv. non-Natura tipu staništa, što ukazuje da planirane aktivnosti, u principu, ne ugrožavaju ciljne vrste i staništa zbog kojih se područje predlaže u okviru ekološke mreže. Ipak, obaveza sprovođenja postupka ocjene

prihvatljivosti ostaje, makar kroz zahtjev za odluku o potrebi sprovođenja glavne ocjene prihvatljivosti, kako bi se u svakom pojedinačnom slučaju sagledali potencijalni uticaji i definisali eventualni uslovi realizacije. Takođe ističemo da Natura 2000 predstavlja manje restriktivan mehanizam u odnosu na režime nacionalne zaštite. U tom smislu, ukoliko je određena aktivnost prihvatljiva u okviru Nacionalnog parka, ista će, po pravilu, biti prihvatljiva i u okviru Natura 2000, uz prethodno sprovedene procedure. Dodatno, uspostavljanje Natura 2000 mreže donosi i određene benefite, posebno u kontekstu jačanja prepoznatljivosti i brendiranja destinacije kao održive turističke lokacije, što može imati pozitivan efekat na razvoj Vaših planiranih aktivnosti. U odnosu na način saradnje sa lokalnom zajednicom, napominjemo da će odgovarajući mehanizmi biti uspostavljeni na nivou upravljača budućim područjima Natura 2000. U tom kontekstu, biće obezbijedena kontinuirana i bliska saradnja, kao i aktivno uključivanje lokalne zajednice u procese upravljanja i donošenja odluka. Takođe, u planu je organizacija informativnih dana u drugoj polovini godine u svakoj pojedinačnoj opštini, sa ciljem detaljnog informisanja lokalnog stanovništva o svim aspektima Natura 2000, uključujući prava, obaveze i potencijalne benefite.

Radenko Simonovic

Primjedba: Podnosilac izražava nezadovoljstvo zbog, kako navodi, dugogodišnjeg zagađenja i neadekvatnog institucionalnog odgovora u području rijeke Zete, posebno u vezi sa radom kamenoloma i cementare. Ukazuje na degradaciju životne sredine, neusklađenost postupanja nadležnih organa i percepciju selektivnog obuhvata granica Natura 2000 područja, uz zahtjev da se predmetne lokacije uključe u mrežu kako bi se obezbijedila veća zaštita i međunarodna pažnja.

Odgovor: Primjedba se djelimično prihvata.

Nakon sagledavanja dostupnih baza podataka i stručnih analiza, konstatujemo je područje koji je predpet primjedbe već uključeno kao Posebno područje za ptice (SPA) dok za uključivanje predmetnih lokacija u predlog Područja od interesa za zajednicu (pSCI) ne postoji naučni osnov, imajući u vidu da se radi o već degradiranim područjima na kojima izostaju reprezentativna staništa i vrste koje odgovaraju kriterijumima Natura 2000. Napominjemo da se Natura 2000 područja definišu isključivo na osnovu naučnih kriterijuma, odnosno prisustva i očuvanosti ciljnih staništa i vrsta od značaja za Evropsku uniju. Svakako činjenica da su dati lokaliteti već uključeni u Prak Prirode Zeta što predstavlja strožiju zaštitu od Nature 2000 ali svakako kako su lokacije u granicama Posebno područje za ptice (SPA) znači da su u predlogu potencijalnih područja buduće ekološke mreže Natura 2000.

Nada Marković

Primjedba: Podnositeljka, vlasnica poljoprivrednog gazdinstva u Nikšiću, navodi da se katastarske parcele KP 97, KP 98 (u vlasništvu njenog sina), KP 99 i KP 100 (nisko rastinje) i KP 74 (u vlasništvu njene sestre) u KO Kunak nalaze u obuhvatu predloženih Natura 2000 područja („Područje od značaja za Zajednicu“ i „Područje posebne zaštite za ptice“ – Nikšićko polje). Ističe

da se na parcelama sprovodi održiva poljoprivredna proizvodnja (lavanda, voćnjaci, pčelarstvo) i podnosi zahtjev za izuzimanje navedenih parcela iz obuhvata Natura 2000.

Odgovor: Primjedba se ne prihvata.

Nakon razmatranja, primjedba se ne može prihvatiti, imajući u vidu da navedene aktivnosti nijesu u koliziji sa ciljevima Natura 2000. Ekološka mreža ne podrazumijeva zabranu postojećih i održivih poljoprivrednih aktivnosti, već njihovo usklađivanje sa ciljevima očuvanja prirode. U tom smislu, aktivnosti koje sprovodite mogu se nastaviti, uz poštovanje relevantnih procedura gdje je to primjenjivo, te nema osnova za izuzimanje predmetnih parcela iz obuhvata Natura 2000.

Viktor Marković

Primjedba: Podnosilac, Viktor Marković, navodi da je vlasnik katastarskih parcela KP 97 i KP 98 (poljoprivredno zemljište), kao i KP 99 i KP 100 (nisko rastinje), te član poljoprivrednog gazdinstva u okviru kojeg je i KP 74, sve u KO Kunak, Opština Nikšić. Ističe da se navedene parcele nalaze na obodu zone „Nikšićkog polja“ unutar predloženih Natura 2000 područja, te da se na njima odvija intenzivna i održiva poljoprivredna proizvodnja (plantaže lavande sa preko 13.000 zasada, voćnjaci, sistem za navodnjavanje i pčelarstvo). Na osnovu toga podnosi zahtjev za izuzimanje parcela KP 97, KP 98, KP 99, KP 100 i KP 74 iz „Područja od značaja za Zajednicu“ i „Područja posebne zaštite za ptice“.

Odgovor: Primjedba se ne prihvata.

Nakon razmatranja, primjedba se ne može prihvatiti, imajući u vidu da navedene aktivnosti nijesu u koliziji sa ciljevima Natura 2000. Ekološka mreža ne podrazumijeva zabranu postojećih i održivih poljoprivrednih aktivnosti, već njihovo usklađivanje sa ciljevima očuvanja prirode. U tom smislu, aktivnosti koje sprovodite mogu se nastaviti, uz poštovanje relevantnih procedura gdje je to primjenjivo, te nema osnova za izuzimanje predmetnih parcela iz obuhvata Natura 2000.

BOKIĆ D.O.O. Herceg Novi

Primjedba: Podnosilac primjedbe, privredno društvo BOKIĆ D.O.O. Herceg Novi, navodi da se bavi eksploatacijom mineralnih sirovina i građevinskog kamena, te da se njihove katastarske parcele nalaze unutar predloženih Natura 2000 područja („Područja od značaja za Zajednicu“ i „Područja posebne zaštite za ptice“). Ističe da posjeduju kamenolom „Bjelotin“ na parcelama KP 4570, 4571 i 4572 KO Kruševice, za koji imaju važeći ugovor o koncesiji sa Vladom Crne Gore iz 2009. godine, kao i pristupni put koji obuhvata parcele KP 4588, 4570, 4557/1, 4551, 4556, 4544, 4542/1 i 5081 KO Kruševice. Na osnovu planiranog nastavka i proširenja poslovanja, podnose zahtjev da se navedeno područje izuzme iz predloženog obuhvata Natura 2000 mreže.

Odgovor: Primjedba se ne prihvata.

Nakon razmatranja katastarskih parcela koje ste naveli, primjedba se ne prihvata, imajući u vidu potrebu očuvanja integriteta i cjelovitosti predmetnog Natura 2000 područja. Takođe, na

lokacijama je prisutan stanišni tip 62A0 dobre reprezentativnosti a prisutne su i vrste krupnih zvijeri i slijepih miševa takođe značajne reprezentativnosti. Takođe napominjemo da se navedene parcele već nalaze u obuhvatu Parka prirode Orijen, odnosno u okviru režima nacionalne zaštite, koja predstavlja strožiji mehanizam zaštite u odnosu na Natura 2000. U tom smislu, uspostavljanje Natura 2000 mreže neće zaustaviti postojeće, zatečene aktivnosti koje se obavljaju u skladu sa važećim propisima i odobrenjima. Svakako kod određivanja mjera upravljanja za ciljne vrste i staništa mogu se definisati dodatne mjere koje će biti dio konsultativnog procesa sa vlasnicima parcela tokom budućih koraka ka uspostavljanju upravljanja. Takođe, svi budući zahvati, proširenja aktivnosti ili novi projekti podlijeće proceduri Ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu shodno Zakonu o zaštiti prirode ("Službeni list Crne Gore", br. 054/16 od 15.08.2016, 018/19 od 22.03.2019, 084/24 od 06.09.2024) član 46-51, kroz koju će se procjenjivati prihvatljivost datih aktivnosti, potencijalni uticaji na ciljeve očuvanja područja i definisati eventualni uslovi i mjere zaštite ukoliko su moguće.

„Implementia“ d.o.o. Herceg Novi

Primjedba: Podnosilac primjedbe, privredno društvo „Implementia“ d.o.o. Herceg Novi, navodi da su lokaliteti planiranih kamenoloma tehničko-građevinskog kamena „Varišta“ i „Prisoje“ u KO Kruševice obuhvaćeni predloženim Natura 2000 područjem, iako su za iste donijeti zaključci Vlade Crne Gore o davanju koncesija za detaljna geološka istraživanja i eksploataciju. Ukazuje se da na području KO Kruševice već posluju četiri aktivna kamenoloma, da je riječ o području sa oskudnom vegetacijom i slabom naseljenošću, te da su predmetne lokacije predviđene prostorno-planskom dokumentacijom za eksploataciju mineralnih sirovina. Takođe se navodi da bi eventualna ograničenja mogla dovesti do ekonomskih posljedica, uključujući ugrožavanje postojećih investicija, radnih mjesta i koncesionih ugovora. Na osnovu toga podnosi se zahtjev da se iz predloženog Natura 2000 područja izuzmu dio puta Meljine–Petijevići, kao i katastarske parcele KP 4107/1, 2088/1, 2089 i 2091, sve KO Kruševice.

Odgovor: Primjedba se ne prihvata.

Nakon razmatranja, primjedba se ne prihvata, imajući u vidu potrebu očuvanja integriteta i cjelovitosti predmetnog Natura 2000 područja. Takođe napominjemo da se predmetne parcele nalaze u obuhvatu Parka prirode Orijen, dok se parcela KP 4170 manjim dijelom nalazi i u bafer zoni UNESCO područja Kotor dok preostale dvije parcele u potpunosti. Takođe, na lokacijama je prisutan stanišni tip 62A0 dobre reprezentativnosti a prisutne su i vrste krupnih zvijeri i slijepih miševa takođe značajne reprezentativnosti. Ističemo i da nacionalna zaštita predstavlja strožiji mehanizam zaštite u odnosu na Natura 2000, te da uspostavljanje Natura 2000 mreže neće zaustaviti postojeće, zatečene aktivnosti koje se obavljaju u skladu sa važećim propisima i odobrenjima. Svakako kod određivanja mjera upravljanja za ciljne vrste i staništa mogu se definisati dodatne mjere koje će biti dio konsultativnog procesa sa vlasnicima parcela tokom budućih koraka ka uspostavljanju upravljanja. Takođe, svi budući zahvati, proširenja aktivnosti ili novi projekti podlijeće proceduri Ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu shodno Zakonu o

zaštiti prirode ("Službeni list Crne Gore", br. 054/16 od 15.08.2016, 018/19 od 22.03.2019, 084/24 od 06.09.2024) član 46-51, kroz koju će se procjenjivati prihvatljivost datih aktivnosti, potencijalni uticaji na ciljeve očuvanja područja i definisati eventualni uslovi i mjere zaštite ukoliko su moguće.

ZEKOVIĆ COMPANY

Primjedba: Podnosilac primjedbe ukazuje da se lokacije eksploatacionih polja PK „Ražano polje“ i „Ražano polje 2“ nalaze unutar predloženog „Područja od značaja za Zajednicu“ (pSCI), dok nijesu obuhvaćene „Područjem posebne zaštite za ptice“ (SPA). Navodi se da je lokacija PK „Ražano polje“ već obuhvaćena Državnim planom eksploatacije, strateškom procjenom uticaja na životnu sredinu, te da su za istu izdati odgovarajuće saglasnosti Agencije i odobrenja na Elaborat procjene uticaja na životnu sredinu. Takođe se navodi da je lokacija „Ražano polje 2“ predmet javnog poziva za dodjelu koncesije. Na osnovu toga podnosi se zahtjev da se navedene lokacije uzmu u obzir prilikom izrade finalnog predloga Natura 2000, kako bi se izbjegla eventualna ograničenja za planirane i postojeće aktivnosti eksploatacije.

Odgovor: Primjedba se ne prihvata.

Nakon razmatranja, primjedba se ne prihvata, imajući u vidu potrebu očuvanja integriteta i cjelovitosti predmetnog Natura 2000 područja. Takođe napominjemo da se predmetne lokacije nalaze u okviru UNESCO slivnog područja rijeke Tare, koje je prepoznato po svojim izuzetnim prirodnim vrijednostima, a uvidom u baze podataka konstatovano je prisustvo Natura 2000 stanišnog tipa 6210. Ističemo i da uspostavljanje Natura 2000 mreže ne znači automatsku zabranu postojećih aktivnosti koje se realizuju u skladu sa važećim propisima i odobrenjima. Svakako kod određivanja mjera upravljanja za ciljne vrste i staništa mogu se definisati dodatne mjere koje će biti dio konsultativnog procesa sa vlasnicima parcela tokom budućih koraka ka uspostavljanju upravljanja. Takođe, svi budući zahvati, proširenja aktivnosti ili novi projekti podlijeće proceduri Ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu shodno Zakonu o zaštiti prirode ("Službeni list Crne Gore", br. 054/16 od 15.08.2016, 018/19 od 22.03.2019, 084/24 od 06.09.2024) član 46-51, kroz koju će se procjenjivati prihvatljivost datih aktivnosti, potencijalni uticaji na ciljeve očuvanja područja i definisati eventualni uslovi i mjere zaštite ukoliko su moguće.

Brane Vuković (TIM COMPANY, RUDNIK UGLJA PLJEVLJA i za Zeković Company - Žabljak)

Primjedba: Podnosilac primjedbe ukazuje da se lokacije eksploatacionih polja PK “Bušnje” nalazi van Područja od značaja za Zajednicu ali je obuhvaćeno područjem posebne zaštite za ptice, ista situacija je za lokaciju postrojenja za proizvodnju asfalta "Bušnje". PK “Ražano polje” se nalazi u granicama Područja od značaja za Zajednicu i van područja od posebne zaštite za ptice. Lokacije se nalaze u Državnom planu eksploatacije. Molim da pri sačinjavanju predloga imate u vidu navedene lokacije i uzmete u obzir pri sačinjavanju finalnog Plana zbog eventualnih ograničenja.

Odgovor: Primjedba se ne prihvata

Obrazloženje: Nakon razmatranja, primjedba se ne prihvata, imajući u vidu potrebu očuvanja integriteta i cjelovitosti predmetnog Natura 2000 područja. Ističemo i da uspostavljanje Natura 2000 mreže ne znači automatsku zabranu postojećih aktivnosti koje se realizuju u skladu sa važećim propisima i odobrenjima. Svakako kod određivanja mjera upravljanja za ciljne vrste i staništa mogu se definisati dodatne mjere koje će biti dio konsultativnog procesa sa vlasnicima parcela tokom budućih koraka ka uspostavljanju upravljanja. Takođe, svi budući zahvati, proširenja aktivnosti ili novi projekti podlijeće proceduri Ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu shodno Zakonu o zaštiti prirode ("Službeni list Crne Gore", br. 054/16 od 15.08.2016, 018/19 od 22.03.2019, 084/24 od 06.09.2024) član 46-51, kroz koju će se procjenjivati prihvatljivost datih aktivnosti, potencijalni uticaji na ciljeve očuvanja područja i definisati eventualni uslovi i mjere zaštite ukoliko su moguće.

NVO „Jaz – Mrčevo polje“ iz Budve

Primjedba: Podnosilac primjedbe, nevladina organizacija koju zastupa predsjednik Ilija Bućin, navodi da zastupa vlasnike zemljišta u Mrčevom polju, na području katastarskih opština Višnjevo, Prijedor I i Prijedor II, koje je obuhvaćeno Predlogom Natura 2000 područja. Ističe se zabrinutost da bi uspostavljanje Natura 2000 moglo stvoriti dodatne administrativne prepreke za budući privredni, turistički i razvojni potencijal ovog područja, za koji vlasnici zemljišta očekuju realizaciju nakon rješavanja imovinsko-pravnih pitanja. Takođe se navodi da je, prema saznanjima lokalnog stanovništva, populacija barske kornjače prisutna isključivo u koritu Jaške rijeke, te se smatra da je Predlogom Natura 2000 obuhvaćena znatno veća površina Mrčevog polja nego što je potrebno. Na osnovu toga podnosi se zahtjev za preispitivanje i smanjenje obuhvata predloženog Natura 2000 područja u ovom dijelu.

Odgovor: Primjedba se djelimično prihvata.

Vezano za vašu sugestiju i pitanja želimo da vas informišemo da je nakon ekspertske konsultacije i razmatranja baza podataka zaključeno da će se obuhvat područja Mrčevo polje djelimično redukovati ali svakako na način da obuhvata dio područja koji je važan za očuvanje reprezentativnih vrsta. Takođe, želimo da pojasnimo da uspostavljanje Natura 2000 mreže ne podrazumijeva apriornu zabranu aktivnosti i razvoja prostora, već uspostavljanje mehanizma kojim se planirane aktivnosti sagledavaju u odnosu na moguće uticaje na ciljne vrste i staništa zbog kojih je područje predloženo za zaštitu. U skladu sa Zakonom o zaštiti prirode, za planove, programe i projekte koji mogu imati značajan uticaj na ciljeve očuvanja područja Natura 2000 sprovodi se postupak Ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu (Zakona o zaštiti prirode ("Službeni list Crne Gore", br. 054/16 od 15.08.2016, 018/19 od 22.03.2019, 084/24 od 06.09.2024) član 46-51). Ovaj postupak obuhvata prethodnu i, po potrebi, glavnu ocjenu, kroz koje se procjenjuju potencijalni uticaji i definišu eventualne mjere zaštite i uslovi realizacije aktivnosti. Takođe ističemo da Natura 2000 podrazumijeva saradnju sa lokalnom zajednicom u procesu upravljanja i planiranja aktivnosti, uključujući participativni pristup u pripremi planova upravljanja i

definisaniu mjera očuvanja. U tom smislu, lokalna zajednica i vlasnici zemljišta predstavljaju važne aktere u budućem procesu upravljanja ovim područjem.

HILL SPAS BUDVA“ d.o.o.

Primjedba: Podnosilac primjedbe, privredno društvo „HILL SPAS BUDVA“ d.o.o., vlasnik katastarskih parcela KP 2594 i 2625 KO Budva, navodi da planira uređenje prostora u neposrednoj blizini tvrđave „Mogren“ kroz aktivnosti sanacije i revitalizacije lokaliteta. Ističe se da je cilj projekta zaštita prostora od dalje degradacije, stabilizacija terena i sprečavanje erozije, uklanjanje otpada i nelegalnih aktivnosti, kao i uređenje infrastrukture radi podrške kulturnim sadržajima i održivom turizmu. Takođe se navodi da na predmetnim parcelama ne postoje zaštićeni objekti niti specifična flora koja bi bila ugrožena planiranim aktivnostima. Na osnovu toga podnosi se zahtjev da Agencija izda stručno mišljenje i preporuke za realizaciju planiranih aktivnosti na parcelama KP 2594 i 2625 KO Budva, u cilju unapređenja zone oko tvrđave „Mogren“, razvoja održivog turizma i zaštite životne sredine.

Odgovor: Uspostavljanje Natura 2000 mreže ne podrazumijeva apriornu zabranu aktivnosti i zahvata u prostoru, već uspostavljanje mehanizma kojim se planirane aktivnosti sagledavaju u odnosu na moguće uticaje na ciljne vrste i staništa zbog kojih je područje uključeno u ekološku mrežu. U skladu sa Zakonom o zaštiti prirode, za planove, programe i projekte koji mogu imati značajan uticaj na ciljeve očuvanja područja Natura 2000 sprovodi se postupak Ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu shodno Zakonu o zaštiti prirode ("Službeni list Crne Gore", br. 054/16 od 15.08.2016, 018/19 od 22.03.2019, 084/24 od 06.09.2024) član 46-51. Ovaj postupak obuhvata prethodnu i, po potrebi, glavnu ocjenu, kroz koje se procjenjuju potencijalni uticaji planiranih aktivnosti na ciljeve očuvanja i ekološki integritet područja. Takođe, član 47 Zakona o zaštiti prirode propisuje da se za projekte i aktivnosti podnosi zahtjev nadležnom organu radi odlučivanja o potrebi sprovođenja glavne ocjene, pri čemu se kroz postupak definiše da li su aktivnosti prihvatljive, kao i eventualne mjere zaštite i uslovi realizacije. U tom smislu, planirane aktivnosti na predmetnim parcelama mogu biti razmatrane kroz navedene procedure, uz sagledavanje svih relevantnih aspekata zaštite prirode i očuvanja prostora kao i definisanje mjera. Navedeno će početi da važi kada Akt o ekološkoj mreži bude usvojen od strane Vlade Crne Gore.

Primjedba: Podnosilac primjedbe, privredno društvo „HILL SPAS BUDVA“ d.o.o., navodi da je investitor i partner Opštine Budva na projektu valorizacije lokaliteta brdo Spas na području KO Prijedor I i II i KO Budva, koji obuhvata oko 780.000 m² prostora. Ističe se da je projekat zasnovan na konceptu niske gustine gradnje, velikog procenta zelenih površina, pošumljavanja autohtonim vrstama, očuvanja biodiverziteta i energetske održivosti, uz planiranje golf sadržaja i turističke infrastrukture sa minimalnim prostornim otiskom. Takođe se navodi da je projekat utemeljen na postojećoj planskoj dokumentaciji, uključujući LSL „Spas“, PPPN za obalno područje i ugovor sa Opštinom Budva iz 2012. godine. Na osnovu toga podnosilac traži da Agencija izvrši stručnu analizu i usklađivanje projekta sa standardima Natura 2000, odnosno da se potvrdi da planirani model razvoja može biti kompatibilan sa ciljevima zaštite prirode i integritetom Natura 2000

područja. Takođe, navodi raspoloženost za dijalog i prezentaciju projekta kako bi se potencijalno izbjegli kompleksni arbitražni postupci u slučaju osporavanja stečenih prava važećim Ugovorom I prostorno planskom dokumentacijom.

Odgovor: Vezano za vaš zahtjev u odnosu na uspostavljanje Natura 2000 mreže želimo da istaknemo da Natura 2000 ne podrazumijeva apriornu zabranu aktivnosti i razvoja prostora, već uspostavljanje mehanizma kojim se planirane aktivnosti sagledavaju u odnosu na moguće uticaje na ciljne vrste i staništa zbog kojih je područje uključeno u ekološku mrežu. U skladu sa Zakonom o zaštiti prirode, za planove, programe i projekte koji mogu imati značajan uticaj na ciljeve očuvanja područja Natura 2000 sprovodi se postupak Ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu shodno Zakonu o zaštiti prirode ("Službeni list Crne Gore", br. 054/16 od 15.08.2016, 018/19 od 22.03.2019, 084/24 od 06.09.2024) član 46-51. Ovaj postupak obuhvata prethodnu i, po potrebi, glavnu ocjenu, kroz koje se procjenjuju potencijalni uticaji planiranih aktivnosti na ciljeve očuvanja i ekološki integritet područja. Takođe, član 47 Zakona o zaštiti prirode propisuje da se za projekte i aktivnosti podnosi zahtjev nadležnom organu radi odlučivanja o potrebi sprovođenja glavne ocjene, pri čemu se kroz postupak definiše da li su aktivnosti prihvatljive, kao i eventualne mjere zaštite i uslovi realizacije. U tom smislu, planirane aktivnosti i razvojni koncept za područje brda Spas mogu biti razmatrani kroz navedene procedure, uz sagledavanje svih relevantnih aspekata zaštite prirode, očuvanja biodiverziteta i integriteta Natura 2000 područja kao i potencijalnih mjera. Navedeno će početi da važi kada Akt o ekološkoj mreži bude usvojen od strane Vlade Crne Gore.

mr Draško Marković, rudarski inspektor

Primjedba: Podnosilac primjedbe izražava zabrinutost u vezi sa načinom sprovođenja naučno-istraživačkih aktivnosti tokom utvrđivanja Natura 2000 područja, posebno u odnosu na moguće narušavanje ustavnog načela nepovredivosti privatne svojine prilikom ulaska na privatne posjede. Takođe se ukazuje na mogućnost da se tokom terenskih istraživanja eventualno unesu invazivne vrste koje bi mogle negativno uticati na postojeći ekosistem flore i faune. Na osnovu toga podnosilac traži pojašnjenje da li je Predlog područja Natura 2000 za kopneni dio Crne Gore izrađen u skladu sa Ustavom i važećim zakonodavstvom.

Odgovor: Ustav Crne Gore garantuje pravo svojine i nepovredivost privatne imovine. U tom smislu, postupci identifikacije i kartiranja staništa u okviru Natura 2000 sprovedeni su u skladu sa zakonskim ovlašćenjima i ciljevima zaštite prirode kao djelatnosti od interesa za Crnu Goru bez narušavanja prava svojine i nepovredivosti privatne imovine. U skladu sa članom 2 Zakona o zaštiti prirode ("Sl. list Crne Gore", br. 54/16, 18/19, 084/24), zaštita prirode je od interesa za Crnu Goru. Takođe, član 3 istog zakona propisuje da se zaštita prirode sprovodi radi očuvanja i unapređenja biološke i predione raznovrsnosti, kao i utvrđivanja i praćenja stanja prirode. Želimo da dodatno pojašnjemo da identifikacija stanišnih tipova ne zahtjeva nužni ulazak na privatne posjede, već se ista može vršiti i iz neposredne blizine, korišćenjem standardnih naučnih metoda kao i terenskim opažanjem. U odnosu na navode o mogućem unošenju invazivnih vrsta, ističemo

da su terenska istraživanja sprovedena od strane stručnih lica primjenom standardnih metodologija i bez aktivnosti koje bi mogle dovesti do namjernog unošenja ili širenja invazivnih vrsta. Shodno navedenom, Predlog područja Natura 2000 za kopneni dio Crne Gore izrađen je u skladu sa važećim zakonodavstvom i ustavnim okvirom Crne Gore.

Stevan Đurović

Primjedba: Zahtjev za izuzimanje katastarskih parcela (4827/1 i 4827/3 KO Tološi, Glavni grad Podgorica) iz Natura 2000, uz obrazloženje da područje nema prirodne vrijednosti (bez vegetacije, pod uticajem magistrale) i da bi uključivanje predstavljalo neopravdano ograničenje prava svojine i nesklad sa stvarnim stanjem na terenu.

Odgovor: Primjedba se djelimično prihvata.

Obrazloženje: Nakon analize primjedbe i baza podataka s obzirom da je granica predloženog pSci išla dijelom parcela utvrđeno je da se radio u tehničkoj greški i ista je izuzeta. Međutim, kada je u pitanju potencijalni predlog SPA primjedba se ne prihvata, imajući u vidu potrebu očuvanja integriteta i cjelovitosti predmetnog Natura 2000 područja. Ističemo i da uspostavljanje Natura 2000 mreže ne znači automatsku zabranu postojećih aktivnosti koje se realizuju u skladu sa važećim propisima i odobrenjima. Međutim, svi budući zahvati, proširenja aktivnosti ili novi projekti podlijeće proceduri Ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu shodno Zakonu o zaštiti prirode ("Službeni list Crne Gore", br. 054/16 od 15.08.2016, 018/19 od 22.03.2019, 084/24 od 06.09.2024) član 46-51, kroz koju će se procjenjivati prihvatljivost aktivnosti, potencijalni uticaji na ciljeve očuvanja područja i definisati eventualni uslovi i mjere zaštite. Takođe, parcele su dio Parka prirode "Rijeka Zeta" i kao takve već podliježu procedurama koje se odnose na nacionalno zaštićena područja.

Služba za zaštitu životne sredine Opštine Pljevlja

Vaso Knežević, samostalni savjetnik I za zaštitu životne sredine, dostavio je sledeće: primjedba na naziv SPA područja ME0000027 – Prošćenske planine; predlog da se naziv promijeni ili dopuni sa „Gornji tok rijeke Čehotine“. Predlog da se područje Kovren proširi na Spomenik prirode Čehotina i gornji tok rijeke Čehotine.

Odgovor: Primjedba se prihvata

Obrazloženje: Nakon analiza baza podataka primjedba da se područje Kovren proširi na gornji tok rijeke Čehotine je prihvaćena. Kada je riječ o promjeni naziva SPA područja ME0000027 – Prošćenske planine predloženo područje će biti razloženo na dva i novo će nositi naziv "Gornji tok rijeke Čehotine".

Monteput d.o.o. – PJ Autoputevi Crne Gore

Podnosilac ukazuje da predložena Natura 2000 područja obuhvataju koridore planirane za realizaciju autoputeva i brzih saobraćajnica definisanih Prostornim planom Crne Gore, te izražava zabrinutost da bi dalja realizacija ključne saobraćajne infrastrukture mogla biti otežana ili usporena. Navodi se da je razvoj primarne putne mreže od strateškog značaja za regionalni razvoj Crne Gore, posebno imajući u vidu nizak stepen izgrađenosti autoputeva i brzih saobraćajnica. Ističe se da se već u fazi idejnih projekata izrađuju elaborati procjene uticaja na životnu sredinu i mjere zaštite životne sredine.

Posebno se ukazuje na projekte:

- autoput Mateševo – Andrijevića, za koji je potpisan ugovor o projektovanju i izgradnji;
- brzu saobraćajnicu Markovići – Lastva Grbaljska, gdje je tenderska procedura u završnoj fazi;
- dionicu Smokovac – Tološi, za koju je u toku priprema tendera i odobren elaborat procjene uticaja;

Pored navedenog pomenuta je kao prioritarna dionica Virpazar – Bar (petlja Zaljevo) kao i pripremu dionica Jadransko-jonskog autoputa prema sjeveru Crne Gore i Albaniji. Kao ključni zahtjev i sugestiju, Monteput traži da se prilikom finalizacije Natura 2000 mreže uzmu u obzir koridori planiranih saobraćajnica i lokalno gdje je moguće podijele područja, te da se se definišu jasne smjernice i preporuke kako realizacija saobraćajne infrastrukture definisane Prostornim planom Crne Gore ne bi bila dovedena u pitanje.

Odgovor: Primjedba se djelimično prihvata

Obrazloženje: Trase autoputeva i brzih saobraćajnica detaljno su razmotrene sa ekspertskim timom koji je učestvovao u definisanju Natura 2000 mreže i diskutovana su i usaglašena potencijalna rješenja i preporuke za pojedine konfliktne tačke. Navedeni nalazi i preporuke predstavljeni su i predstavnicima Monteputa na posebnom sastanku. Takođe, ističemo da Natura 2000 ne podrazumijeva unaprijed zabranu infrastrukturnih projekata, uključujući autoputeve i brze saobraćajnice. Za planove, programe i projekte koji mogu imati značajan uticaj na ciljeve očuvanja Natura 2000 područja primjenjivaće se mehanizam Ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu, u skladu sa članovima 46-51 Zakona o zaštiti prirode. Navedeni postupak obuhvata prethodnu i glavnu ocjenu, kroz koje se procjenjuju potencijalni uticaji na ciljne vrste, staništa i ekološki integritet područja. Postupak ocjene prihvatljivosti podrazumijeva razmatranje mogućih mjera ublažavanja uticaja, korekcija trase gdje je to moguće, kao i pronalaženje prihvatljivih tehničkih i inženjerskih rješenja koja su usklađena sa potrebama očuvanja prirode i realizacije infrastrukturnih projekata. Dodatno, Zakon o zaštiti prirode predviđa mogućnost realizacije projekata od javnog interesa i u slučajevima kada se utvrdi postojanje negativnog uticaja, ukoliko ne postoje alternativna rješenja i ukoliko postoje imperativni razlozi prevladavajućeg javnog interesa,

uključujući infrastrukturne i razvojne projekte od značaja za državu. U takvim slučajevima propisuje se obaveza definisanja i sprovođenja kompenzatornih mjera radi očuvanja ukupne koherentnosti ekološke mreže Natura 2000. U tom smislu, dalji proces planiranja i realizacije infrastrukturnih projekata treba da bude zasnovan na principu usklađivanja razvojnih potreba i očuvanja prirodnih vrijednosti, kroz saradnju nadležnih institucija, projekatana i stručnog tima za Natura 2000.

Ministratvo energetike i rudarstva, Direktorat za geologiju i rudarstvo

Podnosilac primjedbe ukazuje da su predloženim Natura 2000 područjima, odnosno Područjima od značaja za Zajednicu (pSCI) i Područjima posebne zaštite za ptice (SPA), u cjelosti ili djelimično obuhvaćena ležišta kritičnih mineralnih sirovina i postojeća eksploataciona područja od značaja za Crnu Goru. Kao posebno problematična izdvajaju se sljedeća područja:

- Bijele Poljane (Prijestonica Cetinje) – ležište bijelog boksita;
- Varine (Pljevlja) – ležište bakra;
- Potkovač (Pljevlja) – ležište barita;
- Šuplja stijena (Pljevlja) – ležište olova i cinka;
- Rudni rejon Sjekirice (Andrijevića, Berane i Plav) – ležišta olova, cinka i srebra;
- Darza (Ulcinj) – postojeće ležište tehničko-građevinskog kamena koje funkcioniše od 1979. godine.

Kao ključna primjedba navodi se da obuhvatanje navedenih lokaliteta Natura 2000 mrežom može otežati ili onemogućiti geološka istraživanja, eksploataciju i preradu kritičnih mineralnih sirovina, što se dovodi u vezu sa obavezama Crne Gore koje proizilaze iz Akta Evropske komisije o kritičnim mineralnim sirovinama (Critical Raw Materials Act). Podnosilac posebno naglašava da je Crna Gora u obavezi da mapira i omogući razvoj kritičnih mineralnih sirovina, te navodi da bi neusvajanje predloženih korekcija moglo imati implikacije na ispunjavanje obaveza u okviru pregovaračkog Poglavlja 19. Kao konkretan zahtjev traži se korekcija granica Natura 2000 područja na navedenim lokalitetima, u skladu sa predlozima dostavljenim u prilogu dopisa.

Odgovor: Primjedba se ne prihvata

Obrazloženje: Natura 2000 ne podrazumijeva apriori zabranu rudarskih aktivnosti. Agencija za zaštitu životne sredine razmotrila je primjedbe i s tim u vezi, ukazujemo da je uspostavljanje mreže Natura 2000 međunarodna i pravna obaveza Crne Gore u procesu pristupanja Evropskoj uniji, koja proizilazi iz Direktive o staništima (92/43/EEZ) i Direktive o pticama (2009/147/EZ). Natura 2000 predstavlja ključni mehanizam očuvanja biodiverziteta i prirodnih vrijednosti od evropskog značaja i zasniva se isključivo na naučno utvrđenim kriterijumima zaštite vrsta i staništa. U odnosu

na navode iz primjedbi kojima se eksploatacija mineralnih sirovina posmatra kao djelatnost od javnog interesa, pitanje eventualnog javnog interesa u oblasti eksploatacije mineralnih sirovina mora se sagledavati isključivo u okviru važećih propisa, međunarodnih obaveza i standarda zaštite životne sredine. Potrebno je ukazati da u koliko se zona eksploatacije nalazi u Natura 2000 području neophodno je za proglašenje istog sprovesti posebnu proceduru shodno Direktivi o staništima i Direktivi o pticama a samim tim i važećim Zakonom o zaštiti prirode. Posebno naglašavamo da Crna Gora do danas nema utvrđenu nacionalnu listu kritičnih mineralnih sirovina, niti usvojen strateški okvir kojim bi određene mineralne sirovine bile definisane kao kritične u smislu sigurnosti snabdjevanja ili strateške autonomije države, ali razumijemo da se zbog usaglašavanja sa EU strateški vodimo legislativom EU koja reguliše ovu oblast. Dodatno, Uredba (EU) 2024/1252 Evropskog parlamenta i Savjeta od 11. aprila 2024. godine o uspostavljanju okvira za osiguravanje sigurnog i održivog snabdjevanja kritičnim sirovinama jasno potvrđuje da razvoj projekata kritičnih sirovina mora biti usklađen sa visokim standardima zaštite životne sredine, očuvanja prirode i sprovođenja odgovarajućih procjena uticaja na ekološku mrežu Natura 2000.

Dalje, uvidom u Prilog I predmetne Uredbe, a koji se odnosi na popis strateških sirovina, jasno je da se na toj listi ne nalaze sve mineralne sirovine koje ste naveli, kao što su olovo i cink, uglj i nemetalične sirovine. Istovremeno, evropski regulatorni okvir potvrđuje da zaštita prirode predstavlja sastavni i obavezujući element planiranja svih razvojnih aktivnosti, uključujući rudarske projekte i aktivnosti eksploatacije mineralnih sirovina. Takođe ukazujemo da Prostorni plan Crne Gore do 2040. godine jasno definiše prioritete održivog razvoja i zaštite prostora, pri čemu su među ključnim ciljevima:

– očuvanje i unapređenje biodiverziteta i ekološke povezanosti prostora; – uspostavljanje i jačanje ekološke mreže Natura 2000; – zaštita voda, šuma, zemljišta i geodiverziteta; – smanjenje degradacije prostora i kumulativnih uticaja eksploatacionih aktivnosti; – održivo upravljanje prirodnim resursima uz primjenu principa predostrožnosti; – usklađivanje razvojnih politika sa ciljevima zaštite životne sredine i klimatske otpornosti.

U tom smislu, važno je istaći da se svi postojeći i budući projekti, uključujući istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, sprovode uz obavezu ocjene njihove prihvatljivosti u odnosu na ciljeve očuvanja Natura 2000 područja.

Stoga, zaključno važno je naglasiti da Natura 2000 ne podrazumijeva apriori zabranu aktivnosti. Za sve postojeće i buduće projekte primjenjivaće se mehanizam Ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu, u skladu sa članovima 46-51 Zakona o zaštiti prirode. Navedeni postupak podrazumijeva prethodnu i glavnu ocjenu mogućih uticaja planova, programa i projekata na ciljeve očuvanja i ekološki integritet Natura 2000 područja. Kroz navedeni postupak razmatraju se potencijalni direktni, indirektni i kumulativni uticaji, kao i mogućnosti primjene mjera ublažavanja, tehničkih prilagođavanja i alternativnih rješenja kojima bi se uticaji sveli na prihvatljiv nivo. Dodatno, Zakon o zaštiti prirode predviđa mogućnost realizacije određenih projekata i u slučajevima kada se utvrdi

postojanje negativnog uticaja, ukoliko ne postoje alternativna rješenja i ukoliko postoje imperativni razlozi prevladavajućeg javnog interesa. U takvim slučajevima propisuje se obaveza definisanja i sprovođenja kompenzatornih mjera radi očuvanja ukupne koherentnosti i funkcionalnosti ekološke mreže Natura 2000. U tom smislu, eventualni projekti istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina mogu se razmatrati isključivo kroz važeće procedure procjene uticaja, ocjene prihvatljivosti i druge relevantne postupke definisane nacionalnim zakonodavstvom i pravnom tekovinom Evropske unije. Stoga, navedeno u vašem zahtjevu ne može samo po sebi predstavljati osnov za redefinisane ili ograničavanje područja identifikovanih prema Natura 2000 kriterijumima, imajući u vidu da se Natura 2000 područja određuju prvenstveno na osnovu naučnih kriterijuma u odnosu na rasprostranjenje vrsta i staništa od značaja za Evropsku uniju.

JU Zavod za geološka istraživanja

JU Zavod za geološka istraživanja dostavlja primjedbe na Predlog Natura 2000 područja sa aspekta usklađenosti predloženih područja sa postojećim i planski definisanim prostorima za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina u Crnoj Gori. U primjedbi se navodi da Crna Gora raspolaže značajnim mineralnim resursima i da je eksploatacija mineralnih sirovina kroz važeće planske dokumente prepoznata kao djelatnost od strateškog i javnog interesa. Ukazuje se da su određena Natura 2000 područja u prostornom preklapanju sa koncesionim, istražnim i eksploatacionim prostorima, pri čemu nijesu dovoljno jasno definisani odnosi između režima zaštite Natura 2000 i postojećih koncesionih prava i razvojnih aktivnosti u oblasti mineralnih sirovina. Dalje se ističe da takva nepreciznost može dovesti do pravne nesigurnosti, neujednačenog tumačenja propisa i otežane realizacije razvojnih projekata. Takođe se ukazuje na potrebu usklađivanja Natura 2000 područja sa Prostornim planom Crne Gore do 2040. godine i drugim planskim dokumentima koji definišu korišćenje prostora za mineralne sirovine. Kao ključan zahtjev navodi se potreba sprovođenja detaljne GIS analize prostornog preklapanja Natura 2000 područja i prostora za mineralne sirovine, uz uspostavljanje jasnih smjernica i principa koji bi definisali način i uslove realizacije istraživanja, eksploatacije i valorizacije mineralnih sirovina u područjima obuhvaćenim Natura 2000 mrežom.

Odgovor: Primjedba se ne prihvata

Obrazloženje: Agencija za zaštitu životne sredine razmotrila je primjedbe i u tom kontekstu istakli bi da Natura 2000 ne podrazumijeva apriori zabranu rudarskih aktivnosti. Svakako, moramo ukazati da je uspostavljanje mreže Natura 2000 međunarodna i pravna obaveza Crne Gore u procesu pristupanja Evropskoj uniji, koja proizilazi iz Direktive o staništima (92/43/EEZ) i Direktive o pticama (2009/147/EZ). Natura 2000 predstavlja ključni mehanizam očuvanja biodiverziteta i prirodnih vrijednosti od evropskog značaja i zasniva se na naučno utvrđenim kriterijumima zaštite vrsta i staništa. Evropski regulatorni okvir potvrđuje da zaštita prirode

predstavlja sastavni i obavezujući element planiranja svih razvojnih aktivnosti, uključujući rudarske projekte i aktivnosti eksploatacije mineralnih sirovina.

Takođe ukazujemo da Prostorni plan Crne Gore do 2040. godine jasno definiše prioritete održivog razvoja i zaštite prostora, pri čemu su među ključnim ciljevima:

- očuvanje i unapređenje biodiverziteta i ekološke povezanosti prostora;
- uspostavljanje i jačanje ekološke mreže Natura 2000;
- zaštita voda, šuma, zemljišta i geodiverziteta;
- smanjenje degradacije prostora i kumulativnih uticaja eksploatacionih aktivnosti;
- održivo upravljanje prirodnim resursima uz primjenu principa predostrožnosti;
- usklađivanje razvojnih politika sa ciljevima zaštite životne sredine i klimatske otpornosti.

U tom smislu, važno je istaći da se svi postojeći i budući projekti, uključujući istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, sprovode uz obavezu ocjene njihove prihvatljivosti u odnosu na ciljeve očuvanja Natura 2000 područja. Stoga, za sve postojeće i buduće projekte primjenjivaće se mehanizam Ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu, u skladu sa članovima 46-51 Zakona o zaštiti prirode. Navedeni postupak podrazumijeva prethodnu i glavnu ocjenu mogućih uticaja planova, programa i projekata na ciljeve očuvanja i ekološki integritet Natura 2000 područja. Kroz navedeni postupak razmatraju se potencijalni direktni, indirektni i kumulativni uticaji, kao i mogućnosti primjene mjera ublažavanja, tehničkih prilagođavanja i alternativnih rješenja kojima bi se uticaji sveli na prihvatljiv nivo. Dodatno, Zakon o zaštiti prirode predviđa mogućnost realizacije određenih projekata i u slučajevima kada se utvrdi postojanje negativnog uticaja, ukoliko ne postoje alternativna rješenja i ukoliko postoje imperativni razlozi prevladavajućeg javnog interesa. U takvim slučajevima propisuje se obaveza definisanja i sprovođenja kompenzatornih mjera radi očuvanja ukupne koherentnosti i funkcionalnosti ekološke mreže Natura 2000. U tom smislu, eventualni projekti istraživanja i eksploatacije mineralnih sirovina mogu se razmatrati isključivo kroz važeće procedure procjene uticaja, ocjene prihvatljivosti i druge relevantne postupke definisane nacionalnim zakonodavstvom i pravnom tekovinom Evropske unije.

Postojanje koncesionih prostora ili planskih projekcija eksploatacije ne može samo po sebi predstavljati osnov za redefinisavanje ili ograničavanje područja identifikovanih prema Natura 2000 kriterijumima, imajući u vidu da se Natura 2000 područja određuju prvenstveno na osnovu naučnih kriterijuma i prisustva vrsta i staništa od značaja za Evropsku uniju te da je evaluacija predložene mreže od strane Evropske Komisije veoma stroga i bazirana isključivo na tim kriterijumima.

Primjedbe koje se odnose na potrebu dodatnih GIS analiza i prostornog sagledavanja preklapanja biće razmotrene u tehničkom smislu, u dijelu koji može doprinijeti kvalitetnijoj obradi prostornih podataka i boljem sagledavanju prostornih odnosa. Međutim, takve analize ne mogu predstavljati osnov za umanjivanje nivoa zaštite područja identifikovanih prema Natura 2000 kriterijumima.

GRADIR MONTENEGRO d.o.o.

Vasilije Miličić dostavio je sledeće: Na lokalitetu našeg koncesionog polja planira se ograničiti područje posebne zaštite za ptice, područje Ljubišnja. Vlada Crne Gore ovo koncesiono polje već godinama daje na korišćenje kompaniji Gradir Montenegro d.o.o. Skrećemo pažnju da zakon ne dozvoljava da prostor koji država daje pod koncesiju privodite drugoj namjeni.

Odgovor: Primjedba se ne prihvata.

Obrazloženje: Nakon razmatranja, primjedba se ne prihvata, imajući u vidu potrebu očuvanja integriteta i cjelovitosti predmetnog Natura 2000 područja. Ističemo i da uspostavljanje Natura 2000 mreže ne znači automatsku zabranu postojećih aktivnosti koje se realizuju u skladu sa važećim propisima i odobrenjima. U odnosu na određivanja mjera upravljanja ciljnim vrstama i staništima mogu se eventualno dogovoriti određene dodatne mjere će biti predmet konsultacija tokom njihovog definisanja. Takođe, svi budući zahvati, proširenja aktivnosti ili novi projekti podlijeगाće proceduri Ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu shodno Zakonu o zaštiti prirode ("Službeni list Crne Gore", br. 054/16 od 15.08.2016, 018/19 od 22.03.2019, 084/24 od 06.09.2024) član 46-51, kroz koju će se procjenjivati prihvatljivost aktivnosti, potencijalni uticaji na ciljeve očuvanja područja i definisati eventualni uslovi i mjere zaštite ukoliko ih je moguće odrediti.

Pro Silva Montenegro

Podnosilac primjedbe, mr Franc Ferlin iz organizacije Pro Silva Montenegro, dostavlja ekspertsku ocjenu i predlog revizije Predloga Natura 2000 područja za kopneni dio Crne Gore. Kao ključnu primjedbu navodi da je predložena Natura 2000 mreža teritorijalno preobimna i potencijalno neizvodljiva za Crnu Goru, imajući u vidu da obuhvata oko 44% teritorije države, što je više nego u Sloveniji kao državi sa jednim od najvećih udjela Natura 2000 područja u EU. Posebno ukazuje na visok obuhvat šuma, uključujući degradirane i izdanačke šume, te postavlja pitanje realne očuvanosti i mogućnosti upravljanja takvom mrežom u odnosu na ograničene institucionalne, kadrovske i finansijske kapacitete Crne Gore. Dalje se navodi da je metodologija formiranja Natura 2000 mreže nedovoljno transparentna i da nijesu jasno obrazloženi kriterijumi i pravila korišćeni za identifikaciju staništa i određivanje granica područja. Posebno se ukazuje da nijesu dovoljno razrađeni kriterijumi reprezentativnosti, očuvanosti i mogućnosti obnove staništa, kao ni konkretna metodologija primijenjena pri određivanju Natura 2000 područja. Podnosilac smatra da je veliki broj područja određen pristupom „odozgo na dole“, oslanjanjem na postojeća zaštićena područja i Emerald mrežu, umjesto identifikacije pojedinačnih lokaliteta na osnovu standardne metodologije Direktive o staništima. Takođe problematizuje smislenost „duple zaštite“ u nacionalnim parkovima i drugim već zaštićenim područjima. Kao posebno važno pitanje ističe se uključivanje degradiranih i izdanačkih šuma u Natura 2000 mrežu, pri čemu se navodi da je kriterijum reprezentativnosti ranga C definisan preširoko i da mogućnost vještačke obnove ne bi

trebalo koristiti kao osnov za uključivanje staništa u Natura 2000. Smatra se da je zbog toga u mrežu uključen preveliki broj degradiranih šumskih staništa.

Dalje se ukazuje da šumarski sektor nije bio adekvatno uključen u proces identifikacije šumskih stanišnih tipova i formiranja predloga Natura 2000 mreže. Navodi se da Uprava za gazdovanje šumama i lovištima nije bila uključena u izradu predloga, da nijesu korišćeni relevantni programi gazdovanja šumama, te da je mapiranje značajnim dijelom sprovedeno bez dovoljnog učešća šumarskih stručnjaka. Takođe se ukazuje na pitanje vlasništva šuma i zemljišta, uz sugestiju da je potrebno izvršiti preklapanje Natura 2000 područja sa katastarskim podacima i vlasničkom strukturom radi procjene realne izvodljivosti sprovođenja mjera upravljanja i restauracije staništa. Konačno, podnosilac zaključuje da predložena Natura 2000 mreža u sadašnjem obliku nije odgovarajuća za usvajanje i predlaže njenu reviziju uz značajno veće uključivanje eksperata šumarskog sektora.

Odgovor: Primjedba se ne prihvata

Obrazloženje: Nakon analize sugestija želimo da konstatujemo da smo svjesni činjenice da je predložena Natura 2000 mreža teritorijalno obimna, posebno imajući u vidu procenat teritorije obuhvaćen predloženim pSCI i SPA područjima, ali želimo odmah istaći da je to odraz faktičkog stanja prirode Crne Gore. Prijedlog mreže, ovdje prvenstveno govorimo o pSCI područjima, je rezultat više od deset godina intenzivnih recentnih terenskih istraživanja na visokom nivou preciznosti, prikupljanja podataka i rada velikog broja domaćih i međunarodnih eksperata iz oblasti botanike, zoologije, ekologije, šumarstva, speleologije, ornitologije i drugih relevantnih disciplina. Predložena mreža definisana je na osnovu raspoloživih naučnih baza podataka i kriterijuma koji su u skladu sa Aneksom III Direktive o staništima (92/43/EEZ), uključujući kriterijume reprezentativnosti, površine, očuvanosti i ukupne vrijednosti lokaliteta za očuvanje vrsta i staništa od značaja za Evropsku uniju. U tom smislu, obuhvat mreže prvenstveno je rezultat izuzetno visokog stepena biodiverziteta Crne Gore, njenog biogeografskog položaja i prisustva velikog broja rijetkih, endemičnih i prioriternih vrsta i staništa. Smatramo da nije utemeljena tvrdnja da su kriterijumi netransparentni kada su isti u potpunosti dati na portalu i linkovima koji su i dalje javno dostupni.

Takođe ukazujemo da su eksperti angažovani na poslovima mapiranja i identifikacije Natura 2000 staništa i vrsta birani transparentno od 2019. godine, kroz javne pozive koje je kontinuirano objavljivala Agencija za zaštitu životne sredine, u skladu sa procedurama i raspoloživim finansijskim mehanizmima. U proces su bili uključeni brojni stručnjaci različitih profila, uključujući i eksperte iz oblasti šumarstva i šumarske fitocenologije.

U odnosu na komentare koji se odnose na degradirana i izdanačka šumska staništa, napominjemo da Natura 2000 metodologija ne podrazumijeva isključivo uključivanje potpuno očuvanih staništa, već i staništa koja imaju očuvane ključne karakteristike, funkcije i potencijal prirodne regeneracije, odnosno mogućnost dostizanja povoljnog stanja očuvanosti kroz odgovarajuće mjere upravljanja

i restauracije. Zbog toga i postoje tri stepena reprezentativnosti za ocjenu stanja odgovarajućeg tipa staništa: A-C. Pri tome je naročito važno istaći da degradirana i devastirana šumska staništa nisu prepoznata kao staništa od značaja za EU, ukoliko nisu na odgovarajućem stepenu očuvanosti i ne ispunjavaju naučne, funkcionalne, strukturne i florističke kriterijume da budu uključena u mrežu. To znači da je, tokom terenskih istraživanja, najprije, kao isključujući, uziman u obzir naučni kriterijum, a tek nakon toga je odgovarajućoj sastojini dodijeljivan status reprezentativnosti i mogućnosti restauracije. Uzimajući ovo u obzir, određeni stepen izdanačkih i „degradiranih“ šuma uključen je u predloženu mrežu zbog očuvanja ekološke povezanosti, kompaktnosti budućih pSCI područja, prisustva drugih Natura 2000 vrsta u njima te mogućnosti obnove ciljnih staništa.

Takođe razumijemo i dijelimo stav da postojeći institucionalni, kadrovski i finansijski kapaciteti Crne Gore trenutno nijesu dovoljni za puno sprovođenje svih obaveza koje proizilaze iz upravljanja Natura 2000 mrežom. Upravo zbog toga, jedan od ključnih narednih koraka biće dalje jačanje institucionalnih kapaciteta, unapređenje međusektorske saradnje, obezbjeđivanje finansijskih mehanizama i uspostavljanje održivog sistema upravljanja Natura 2000 područjima u skladu sa praksom Evropske unije.

Kada je riječ o pitanju vlasništva i katastarskih podloga, ukazujemo da su katastarski podaci i prostorne podloge analizirani tokom procesa definisanja granica područja. Međutim, u skladu sa Direktivom o staništima i standardnom Natura 2000 metodologijom, vlasnička struktura nije kriterijum za identifikaciju i određivanje Natura 2000 područja. Natura 2000 područja definišu se prvenstveno na osnovu naučnih kriterijuma i prisustva vrsta i staništa od značaja za Evropsku uniju, dok se pitanja upravljanja, saradnje sa vlasnicima i sprovođenja mjera razmatraju u narednim fazama uspostavljanja i upravljanja ekološkom mrežom. Ovdje još želimo napomenuti da granice katastarskih parcela često ne prate promjene u devastaciji prostora, tako da su ponekad kamenolomi, putevi i slične površine sastavni dio okolnih parcela.

Takođe napominjemo da uključivanje postojećih zaštićenih područja i Emerald mreže u Natura 2000 nije suprotno Direktivi o staništima, već predstavlja standardnu praksu u procesu uspostavljanja ekološke mreže u državama kandidatima i državama članicama Evropske unije, posebno u slučajevima kada ista područja već sadrže značajne vrijednosti biodiverziteta i prethodno identifikovane vrste i staništa od evropskog značaja.

U tom smislu, smatramo da predložena Natura 2000 mreža predstavlja rezultat raspoloživih naučnih podataka, višegodišnjih istraživanja i ekspertskog konsenzusa, uz puno uvažavanje potrebe za njenim daljim unapređenjem i jačanjem sistema upravljanja u narednim fazama procesa pristupanja Evropskoj uniji.

Prilog 1

Spisak prisutnih učesnika, Podgorica

Funded by
the European Union

Support to the Establishment of the Natura 2000 Network for Montenegro

CPA/MNE/IPAIII/CAP21/SER/01-908/24-2072/1

1st Public Consultation Meeting

15 April 2026

Ministry of Ecology, Sustainable Development and Northern Development

No.	Name	Institution	Phone	E-mail
1	Dorica Javelić	EPN	067 24 5006	Dorica.javelic@gmail.com
2	Ana Injo	EPISA southeast Europe		ainjo@ext.episa.com
3	Aleksandre Petrović	EPA	068 64 263	Aleksandre.Petrovic@epa.gov.me
4	Jasmina Janović Nisović	Opština Nikšić	067 804 382	Jasmina.janovic.nisovic@nisic.me
5	Nikola Kustur	Opština Nikšić	067 818-759	nikola.kustur@nisic.me
6	Milica Banjartović	HERS	067 568 441	milica.banjartovic@uers.gov.me
7	Hukona Urošević	EPA	067 842 728	nikola.janovic@epa.gov.me
8	Ana Manović	EPA	069 294 888	ana.manovic@epa.org.me
9	Ana Mudreša	PRISTONA CETINJE	067 613-223	ana.mudreša@cetinje.me

eptisa

No.	Name	Institution	Phone	E-mail
10	Jelena Jovanović	GI Škrljevača Bjelovar	061/527-125	jelena.sivajic@ gmail.com
11	NENAD NISAVIĆ	MIRN	067 216 829	nenad.nisavic@mirn.gov.me
12	Dusan Zivotic	Secretariat za planiranje prostora i ekologiju - Beograd	020-625-647	dusan.mic@pdp.gov.me
13	Bojan Zeković	CZIP	069 621 785	bojan.zekovic@czip.me
14	Ksenija Medenica	CZIP	069 345 867	ksenija.medenica@czip.me
15	Jelena Petrović Kralj	Parkevi Durassola	067/860-220	jelena.petrovic@parkevidurassola.org
16	Vuk Ikić	FPTISA	068 618 616	vukiki@ gmail.com
17	Jelena Popović	CPE	067 048 338	popovic.jelena@pe.me
18	Aleksandar Kovačević	BIOTA MONTENEGRO	068 018 004	aleksandar.kovacevic007@ gmail.com
19	Nibica Lazarević	UGG	067-210-405	lazarevic.nibica@ gmail.com
20	Strahinja Zivaljević	AUZP	068-518-040	strahinja.zivaljevic@auzp.me
21	Sanja Pavicević	AUZP	067 209 949	sanja.pavicevic@auzp.me

No.	Name	Institution	Phone	E-mail
22	Milena Bataleović	GPZ	+ 67 221504	milena.bataleovic@eptisa.org
23	Iliška Alarić	NERS	067 1615-750	iliska.alaric@ners.gov.me
24	MARJA KRUKAPIĆ	GTTSZ	067 463398	marjukapic@eptisa.org
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				
32				
33				

Prilog 2

Sažeti prikaz diskusije sa javne tribine održane u Podgorici

U okviru javne rasprave o Predlogu područja Natura 2000 za kopneni dio teritorije Crne Gore, Agencija za zaštitu životne sredine organizovala je javnu tribinu 15. aprila 2026. godine u prostorijama Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, sa početkom u 10.00 časova.

Na javnoj tribini predstavnici Agencije za zaštitu životne sredine prezentovali su proces uspostavljanja ekološke mreže Natura 2000, predložena područja, ciljeve zaštite, kao i značaj Natura 2000 mreže za očuvanje biodiverziteta i održivo upravljanje prirodnim resursima.

Tokom diskusije predstavnici institucija i stručne javnosti iznosili su pitanja, komentare i sugestije u vezi sa zaštitom staništa i vrsta, upravljanjem Natura 2000 područjima, fizičkom zaštitom prostora, kao i definisanjem mjera očuvanja šumskih ekosistema.

Strahinja Živaljević, Agencija za upravljanje zaštićenim područjima Podgorice – Park prirode „Komovi“, postavio je pitanja u vezi sa načinom fizičke zaštite Natura 2000 područja, kao i izazovima koji se odnose na krijumčarenje i nelegalne aktivnosti u šumskim područjima.

Predstavnici Agencije za zaštitu životne sredine pojasnili su da će mjere zaštite obuhvatiti terenski nadzor, unapređenje upravljačkih mehanizama i jačanje institucionalne saradnje.

Sanja Pavićević, Agencija za upravljanje zaštićenim područjima Podgorice, postavila je pitanja u vezi sa izradom Plana upravljanja Natura 2000 područjima, kao i odnosom Natura 2000 sistema prema postojećim režimima zaštite prirode.

Predstavnici Agencije pojasnili su da će Plan upravljanja biti izrađen kao jedinstven dokument sa odgovarajućom razradom po segmentima, te da Natura 2000 sistem poseban akcenat stavlja na očuvanje staništa i vrsta kroz jasno definisane ciljeve i mjere očuvanja. S tim u vezi, nakon uspostavljanja Nature 2000 može biti neophodna revizija važećih planova kako bi se mjere upravljanja i ciljevi upravljanja Natura 2000 područjima integrisale.

Tokom diskusije dodatno je pojašnjeno da je kartiranje staništa sprovedeno u odgovarajućoj razmjeri, pri čemu je identifikovan veliki broj poligona i tipova ekosistema, uključujući i degradirane šumske ekosisteme za koje su planirane mjere restauracije.

Franc Ferlin, ekspert iz Slovenije za oblast šumarstva, postavio je niz pitanja u vezi sa kriterijumima odabira Natura 2000 područja, iznoseći da za stručne primjedbe bez SDF-a nije moguće u potpunosti razumjeti iste. Komentarisao je kao primjer stanje očuvanosti smrčevih šuma na području NP „Prokletije“, te iznio da je mreža obimna. Informisao je prisutne da upravljanje košta i da će koštati Crnu Goru i naveo primjer Slovenije. Takođe je iznio pitanja oko kriterijuma

za šume uz poseban naglasak na uključivanje izdaničkih i degradiranih šuma. Naveo je da smatra da su šumarski eksperti morali biti uključeni u kartiranju i konsultacijama o predlogu područja Nature 2000.

Predstavnici Agencije pojasnili su metodologiju kartiranja i kriterijuma na osnovu kojih se definisali predlog područja Nature 2000. Naglašavajući da i degradirane površine treba da budu dio Natura 2000 mreže ako imaju potencijal restauracije. Izneseno je da su svjesni zahtjevnosti i koštanja upravljanja ali da je biodiverzitet Crne Gore takav da je u odnosu zadatih kriterijuma navedenio predlog mreže rezultat primjene istih. Dade su informacije o postupku odabira eksperata putem Javnih poziva za kartiranje staništa i vrsta koji je bio otvoren za sve pa i eksperte šumarstva.

Javna tribina završena je u 11:30 h.

Prilog 3

Spisak prisutnih učesnika, Budva

Support to the Establishment of the Natura 2000 Network for Montenegro

CPA/MNE/IPAIII/CAP21/SER/01-908/24-2072/1

2nd Public Consultation Meeting

21 April 2026

Akademija znanja

No.	Name	Institution	Phone	E-mail
1	ALEKSA LAJTOBIĆ SPRUŠIĆ	EUROPROJEKT d.o.o. Podgorica	+382 69 205 846	aleksadajovic@gmail.com
2	BOŽIDAR LJKVIČIĆ	MERCURY GROUP D.O.O. Budva	068/268-953	MERCURYGROUP@YAHOO.COM
3	VESELIN KALUĐERVIĆ	ADVOKAT	069 047 785	VESELIN.KALUDERIC@GMAIL.COM
4	MYRIAM BALKEN	HILL SPAS Budva d.o.o.	069 278127	myriam@hauseinmontenegro.com
5	ANĐA BUDINUR	EXO ANTIKVARER D.O.O.	+382 67 404 739	andjelinaaaa@gmail.com
6	Matej KriLOV	ČISTA GORA	+382 68 722 617	CISTAGORA@gmail.com
7	RASKO RADULOVIĆ	JPMDCG	+382 67 342 300	rasko.radulovic@morshodobra.com
8	IVANA LJKVIČIĆ	TO KOTOR	069 333 215	Ivana.Ljkvic@tokotor.com
9	JANUJEN PUNJA	MEPC	066/165-854	janujen.punja@mees.gov.me

No.	Name	Institution	Phone	E-mail
10	Vuk Ikočić	EPTISA	068 618 616	vukikovic@gmail.com
11	Anđelina Redač	BIOTA MONTENEGRO	069/549-999	biote.mrg@ceg.hr
12	Maiša Bostarić	Rudnica, G. Brčeli	+381/62/554588	maimabostaric@yahoo.com
13	Suzana Đurišić	TN Budva	068 024 528	djurisicsuzana312@gmail.com
14	Danica Obšenić	RTV BUDVA	069 614 834	obsenicdanica387@gmail.com
15	Petar Inbau	MERS	069/798-042	petar.inbau@mers.gov.me
16	Anina Maras	MERS	067 131-350	anina.maras@mers.gov.me
17	Filip Vujović	EPA/UOM	069 985154	filip.v@ucg.ac.me
18	Dragan Rogarović	EPA MNE	067 263 406	dragan.rogarovic@epa.gov.me
19	Aleksandar Petrović	EPA MNE	068 614 263	Aleksandar.Petrovic@epa.gov.me
20				
21				

Prilog 4

Sažeti prikaz diskusije sa javne tribine održane u Budvi

U okviru javne rasprave o Predlogu područja Natura 2000 za kopneni dio teritorije Crne Gore, Agencija za zaštitu životne sredine organizovala je javnu tribinu 21. aprila 2026. godine u Akademiji znanja, sa početkom u 10.00 časova.

Na javnoj tribini predstavnici Agencije za zaštitu životne sredine prezentovali su proces uspostavljanja ekološke mreže Natura 2000, predložena područja, ciljeve zaštite i značaj očuvanja biodiverziteta kroz održivo upravljanje prostorom.

Tokom diskusije predstavnici lokalnih zajednica, stručne javnosti, ekoloških aktivista, nevladinog sektora, investitora i građani iznosili su pitanja i komentare u vezi sa zaštitom prirodnih vrijednosti, planskim razvojem prostora i usklađivanjem razvojnih aktivnosti sa ciljevima Natura 2000 mreže. Poseban osvrt bio je na područja Budve, Crmnice, Buljarice i drugih lokaliteta od značaja za biodiverzitet.

Tokom diskusije istaknuto je da veliki broj građana Natura 2000 doživljava kao stručnu i teško razumljivu temu, prvenstveno vezanu za biologe i zaštitu ptica, dok je naglašena potreba da se javnosti jasnije objasni da je cilj mreže zaštita ukupnog kvaliteta života ljudi i prirode. Kao primjer povezanosti zaštite prirode i bezbjednosti ljudi navedeni su problemi sa pticama u blizini aerodroma Tivat, uslovljeni postojanjem deponija i rizicima za avio-saobraćaj.

Predstavnici Agencije za zaštitu životne sredine pojasnili su da Natura 2000 nije režim stroge zabrane, već mehanizam očuvanja vrijednih staništa i vrsta kroz održivo upravljanje prostorom. Naglašeno je da prisustvo ljudi i tradicionalne aktivnosti poput košenja livada i održavanja imanja mogu biti poželjni i kompatibilni sa ciljevima zaštite prirode.

Građani Crmnice posebno su ukazali na značaj područja Orahovštice i izrazili zabrinutost zbog devastacije okolnih šuma i negativnog uticaja na riječni ekosistem. Postavljeno je pitanje da li će predložene granice Natura 2000 područja biti proširivane i na okolne zone koje utiču na očuvanje zaštićenih lokaliteta. Predstavnici Agencije objasnili su da se radi o draft verziji koja će biti predmet javnih i međusektorskih konsultacija, nakon čega će konačan predlog biti upućen Evropskoj komisiji.

Tokom rasprave više puta je naglašena potreba za usklađivanjem zaštite prirode sa prostornim planiranjem i urbanističkim razvojem. Posebna pažnja posvećena je području brda Spas i Topliša kod Budve, za koje su građani i aktivisti naveli da je već godinama predmet devastacije kroz

neplansku gradnju, nelegalne puteve, sječu vegetacije i druge intervencije u prostoru. Istaknuto je da postoje ranije izrađene studije zaštite koje nijesu sprovedene kroz zakonsku proceduru.

Predstavnici Agencije naveli su da Natura 2000 sama po sebi automatski ne zabranjuje gradnju, već uvodi obavezu ocjene prihvatljivosti projekata u odnosu na ciljeve očuvanja staništa i vrsta. Objašnjeno je da će svaki budući projekat morati da prođe detaljne procjene uticaja i da će se odluke donositi na osnovu stručnih analiza i kumulativnih efekata na prostor.

Tokom diskusije vođena je polemika između predstavnika ekoloških organizacija i investitora u vezi sa budućnošću brda Spas. Investitori su istakli da su ranije razvijali projekte sa, kako su naveli, održivim konceptima, uključujući golf terene i zelene površine, te da smatraju da se prema njihovim projektima postupa nepravedno. Sa druge strane, predstavnici struke i aktivisti naglašavali su da je neophodno spriječiti dalju degradaciju prostora i sagledavati kumulativne uticaje urbanizacije na biodiverzitet i geološku stabilnost terena.

Više učesnika ukazalo je na problem nedovoljne koordinacije između institucija, posebno između sektora zaštite životne sredine, urbanizma i lokalnih samouprava. Predloženo je formiranje zajedničkih stručnih i koordinacionih tijela koja bi objedinjavala različite sektore i omogućila efikasnije upravljanje prostorom i sprovođenje mjera zaštite.

U raspravi je istaknuto da je Crna Gora izuzetno bogata biodiverzitetom i da predstavlja jednu od najvrijednijih prirodnih cjelina u Evropi. Naglašeno je da Natura 2000 treba posmatrati kao razvojnu šansu države i lokalnih zajednica, a ne kao prepreku razvoju. Posebno je ukazano na značaj održivog turizma, lokalne proizvodnje hrane i očuvanja prirodnih resursa.

Predstavnici Agencije više puta su pozvali građane, stručnjake i zainteresovane strane da sve primjedbe, sugestije i dokumentaciju dostavljaju pisanim putem, uz napomenu da će svi komentari biti razmotreni i da će na njih biti dostavljeni detaljni odgovori.

Zaključeno je da je neophodno unaprijediti međusektorsku saradnju, jačati kapacitete institucija i inspekcijских službi, kao i obezbijediti jasnije i konkretnije mjere upravljanja prostorom kako bi se očuvale prirodne vrijednosti Crne Gore i istovremeno omogućio održivi razvoj lokalnih zajednica.

Javna tribina završena je u 13:30 h.

Prilog 5

Spisak prisutnih učesnika, Žabljak

Support to the Establishment of the Natura 2000 Network for Montenegro

CPA/MNE/IPAIII/CAP21/SER/01-908/24-2072/1

3rd Public Consultation Meeting

28 April 2026

JU Centar za kulturu Žabljak

No	Name	Institution	Phone	E-mail
1	<i>[Signature]</i>	MEPC	066 165-214	—
2	Sanja Šećerović	MEPS	069 496 036	sanja.secerovic@meas.gov.me
3	<i>[Signature]</i>	DOO KATUNANIN	069 061 203	
4	BOJANA BODNJAN	NP DURMITOR	069 218842	bojanabodnjan@nparkovi.me
5	Ivan Đoderović	Park prirode "Piva"	069 485 403	park.piva@yul.co.me
6	Božidar Đorđić	Park prirode „Piva“	069 655 511	bozidardordic@gmail.com
7	Milica Dabjević	„KRNJI“ DO.O. H. NOVI	064 123-67-09	knusetem@t-com.me
8	MILORAD ĐAKIĆ	NP „Durmitor“	068 142 456	MILORADDAKIC1989@GMAIL.COM
9	ЖАРКОБИТ БОЧИЌ КА	УПРАВА ЗА ТАСАЖОКА УММАНА У ПУБЛИЧНОМ	067-95-324	bojiljka.zorkovic-crnogorac@cgsume.me

10	TOPČUČEVIĆ VITOMIR	UGSL	067-255-119	vito.topcucavic@cg.suite.at
11	Manović Ana	EPA	069-294-898	ana.manovic@epa.org.me
12	Stanojčić Vezirid	Opština Žabljak	069/052-134	stanojcarx@gmx.li.com
13	Vukica Latović	Opština Žabljak	069-687-641	vukicalatovic@gmail.com
14	Željko Markušević	Agencija za upravljanje prirodnim dobri opštine Bijelo Polje	069 377 393	zupka@bijelopolje.co.me
15	Svetlana Medvedić	Bijelo Polje	067-208-682	svetlana.medvedic@yoguard.com
16	Opština Jajce	Opština Jajce	068-895-813	dmiric@jajce.com
17	Iskrenko Rajko	Berane	068 545 665	isckrenko@gmail.com
18	Dr. Filip Vuković	M. Novi	067/616-600	borovic@t-com.me
19	Vuk Ković	EPTISA	068618618	vukikovic@gmail.com
20	~~Kora~~ Vuković	EPTISA	067568848	vkovic@eptisa.com
21	Đorđeje Milanović	EPTISA	+387 65 367 999	djolebeta@gmail.com
22	Jelena Horović Babić	Parkovi Divarida	067/860-220	jelena.horovic@parks.divarida.org

23	Sljka Karić	HERS	067/015-750	sljka.karic@HERS.gov.me
24	Milena Batačević	A25	067/225704	milena.batacovic@pja.org.me
25				
26		0		
27				
28				
29				
30				
31				
32				
33				
34				
35				

Prilog 6

Sažeti prikaz diskusije sa javne tribine održane na Žabljaku

U okviru javne rasprave o Predlogu područja Natura 2000 za kopneni dio teritorije Crne Gore, Agencija za zaštitu životne sredine organizovala je javnu tribinu 28. aprila 2026. godine u sali JU Centar za kulturu, sa početkom u 10.00 časova.

Na javnoj tribini predstavnici Agencije za zaštitu životne sredine prezentovali su proces uspostavljanja ekološke mreže Natura 2000, predložena područja i osnovne principe zaštite prirode kroz Natura 2000 mehanizme.

Tokom diskusije predstavnici lokalnih samouprava, upravljača zaštićenih područja, stručne javnosti i građani iznosili su komentare i pitanja u vezi sa zaštitom šumskih ekosistema, planskim razvojem, infrastrukturnim projektima i uključivanjem lokalnih zajednica u procese upravljanja prirodnim resursima.

Istaknuto da je važna edukacija i informisanje lokalnog stanovništva o koristi i ciljevima Natura 2000 mreže, kako bi se povećala svijest o značaju očuvanja prirode. Predloženo je da se organizuju radionice i informativne kampanje koje bi omogućile građanima da bolje razumiju kako zaštita prirodnih resursa može doprinijeti njihovom kvalitetu života, kao i da se povećá uključivanje lokalne zajednice u projekte zaštite.

Osim toga, tokom trajanja javne tribine su iznijeti i predlozi za unaprjeđenje zakonskih okvira koji regulišu zaštitu prirode, kako bi se omogućila efikasnija zaštita staništa i vrsta. Sugestije su obuhvatale potrebu za strožim sankcijama za prekršioce zakona, posebno u slučajevima nezakonite sječe šuma ili neplanirane urbanizacije.

Na kraju, naglašena je važnost međusektorske saradnje između različitih institucija, kao što su ministarstva za zaštitu životne sredine, urbanizam i lokalne samouprave, u cilju postizanja zajedničkih ciljeva i pravilnog upravljanja prirodnim resursima. Predstavnici su izrazili nadu da će se u budućnosti ostvariti bolja integracija ekologije i ekonomije, čime bi se stvorili uslovi za održiv razvoj koji bi koristio i ljudima i prirodi. Ovakva saradnja mogla bi poslužiti kao model i za druge zemlje u regionu, ističući Crnu Goru kao lidera u oblasti očuvanja biodiverziteta i održivog razvoja.

Komentari sa javne tribine:

Milorad Dakić, mještatin sela Mala Crna Gora: Istakao je problem ekocida u Nacionalnom Parku Durmitor, naglašavajući zabrinjavajuću praksu sječe šuma. Podnio je tužbu u Višem sudu u Bijelom Polju zbog manipulacija sa državnim šumama i pozvao na smjenu službenika Nacionalnog parka koji su nezakonito sjekli šume. Takođe je napomenuo da je na Malu Crnu Goru

uveden moratorijum na sječu šuma, koji traje od 2021. godine, a proces u sudu se odugovlači. Apelovao je na Agenciju za zaštitu životne sredine da urgira kod suda da se slučaj ubrza.

Predstavnik Agencije za zaštitu životne sredine konstatovao je da navedeni konkretni problem zahtijeva postupanje upravljača, te da, imajući u vidu status sudskog postupka, dalje komentarisanje u ovom slučaju nije prikladno. Istaknuto je da se sve aktivnosti koje se realizuju u nacionalnim parkovima planiraju kroz petogodišnje planske dokumente i godišnje programe rada, te da je neophodno postupati u skladu sa važećim zakonskim propisima.

Filip Vuković, inženjer rudarstva: Zatražio je pojašnjenje svrhe dokumenta u kontekstu procjene uticaja na životnu sredinu, posebno u vezi sa eksploatacijom krečnjaka u opštini Herceg Novi, ukazujući na značaj pitanja koja se odnose na eksploataciju bijelog boksita i drugih mineralnih resursa u Crnoj Gori. Takođe je postavljeno pitanje na koji način će Natura 2000 mreža tretirati postojeće aktivnosti i zahvate koji se već realizuju u skladu sa važećim dozvolama, procjenama uticaja na životnu sredinu i izdatim urbanističko-tehničkim uslovima.

Predstavnici Agencije za zaštitu životne sredine pojasnili su da Natura 2000 mreža nije isto što i nacionalno zaštićena područja u pogledu režima zaštite i ograničenja aktivnosti. Istaknuto je da u nacionalno zaštićenim područjima postoje različite zone zaštite, pri čemu su u prvoj zoni aktivnosti uglavnom zabranjene, osim naučno-istraživačkih radova, dok su u drugoj zoni propisane određene restriktivne mjere zaštite.

Naglašeno je da Natura 2000 mreža u ovom trenutku još uvijek nije formalno obavezujuća, već će to postati nakon prihvatanja od strane Evropske unije i nakon usvajanja od strane Vlade Crne Gore. Objasnjeno je da će se za sve nove aktivnosti i zahvate planirane unutar Natura 2000 područja sprovesti procedura Ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu, kojom će se procjenjivati da li određena aktivnost može imati uticaj na ciljne vrste i staništa zbog kojih je područje predloženo za zaštitu. Takođe je istaknuto da Natura 2000 podrazumijeva održivo upravljanje prostorom, pri čemu sve planirane aktivnosti moraju biti pažljivo razmatrane i usklađene sa zakonskim procedurama i ciljevima očuvanja prirode, kako bi se sačuvale postojeće prirodne vrijednosti područja.

Pojašnjeno je da se Natura 2000 mreža prvenstveno zasniva na kriterijumima zaštite vrsta i staništa, u skladu sa principima i procedurama Evropske unije. Istaknuto je da su u toku konsultacije sa nadležnim institucijama, uključujući Ministarstvo energetike i rudarstva, kako bi se usaglasili zahtjevi zaštite prirode i potrebe razvoja pojedinih sektora, uključujući oblast eksploatacije mineralnih resursa. U odnosu na postojeće aktivnosti i zahvate koji se realizuju na osnovu važećih dozvola i odobrenja, pojašnjeno je da uspostavljanje Natura 2000 mreže ne znači automatsku zabranu postojećih djelatnosti. Međutim, ukoliko bi se kroz procedure upravljanja i ocjene prihvatljivosti utvrdilo da određena aktivnost ima značajan negativan uticaj na ciljne vrste i staništa, moglo bi doći do uvođenja određenih ograničenja ili mjera zaštite, u skladu sa zakonom. Takođe je naglašeno da privredni subjekti i nosioci postojećih prava, u slučaju eventualnih

ograničenja, ostvaruju prava u skladu sa važećim zakonskim propisima. Istaknuto je i da je predmetni dokument ekspertski predlog zasnovan na stručnim analizama, kartiranju staništa i vrsta, kao i kriterijumima reprezentativnosti, te da je javna rasprava organizovana upravo sa ciljem uključivanja svih zainteresovanih strana u proces finalizacije predloga Natura 2000 mreže.

Stanojka Vemić, Sekretarijat za uređenje prostora, zaštitu životne sredine i komunalno stambene poslove u Opštini Žabljak: Naglasila je potrebu usklađivanja zakonskih regulativa i procedura ocjene prihvatljivosti. Predložila je da opština odvoji nadležnosti, kako bi se izbjeglo preklapanje u radu na procjenama uticaja, što će omogućiti efikasniji rad i bolju saradnju sa Agencijom za zaštitu životne sredine.

Predstavnici Agencije pojasnili su da se postojeće procedure procjene uticaja na životnu sredinu sprovode u skladu sa važećim zakonskim okvirom. Za projekte obuhvaćene Listom A i Listom B i dalje se sprovodi postupak procjene uticaja na životnu sredinu, dok će za projekte planirane u okviru Natura 2000 područja biti obavezna i procedura Ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu.

Istaknuto je da se ove dvije procedure mogu voditi paralelno, ali da Ocjena prihvatljivosti nije sastavni dio Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu, već poseban postupak definisan Zakonom o zaštiti prirode. Takvo rješenje zasnovano je na iskustvima država članica Evropske unije, posebno Republike Hrvatske, gdje se pokazalo da, iako su procedure slične, postoje značajne razlike u njihovom obuhvatu i kriterijumima. Naglašeno je da je Ocjena prihvatljivosti usmjerena prvenstveno na sagledavanje mogućih uticaja na ciljne vrste i staništa Natura 2000 područja i da je u tom smislu restriktivnija procedura.

Takođe je pojašnjeno da se zahtjevi za sprovođenje procedura podnose nadležnim organima u skladu sa postojećim zakonskim rješenjima, odnosno istim institucijama koje su nadležne za postupke procjene uticaja na životnu sredinu.

Vukica Lalović, Sekretarijat za uređenje prostora, zaštitu životne sredine i komunalno stambene poslove u Opštini Žabljak: Postavila je pitanje hoće li Natura 2000 područja morati biti uključena u prostorni plan, kao i da li će biti neophodno definisati konkretne mjere zaštite prilikom izdavanja smjernica.

Predstavnici Agencije pojasnili su da će Natura 2000 područja biti obuhvaćena planskim dokumentima i da će se prilikom izrade urbanističko-planske dokumentacije, kao i izdavanja akata o uslovima i smjernicama zaštite prirode, uzimati u obzir ciljevi očuvanja staništa i vrsta zbog kojih je određeno područje uključeno u Natura 2000 mrežu.

Danko Orovic, savjetnik za zaštitu životne sredine u Opštini Berane: Postavio je pitanje u vezi sa planiranim trasama autoputa i brze ceste, te kako postupiti u situaciji kada procjena uticaja na životnu sredinu bude pozitivna, a ocjena prihvatljivosti negativna, što bi moglo otežati realizaciju

projekata. Ukazao je na probleme lokalnog stanovništva na Bjelasici, navodeći da ne mogu dobiti dozvole za stanovanje i izgradnju pomoćnih objekata.

Predstavnici Agencije naveli su da su od Monteputa dobili sugestije vezano za trase autoputa i brze ceste, te da su u tom kontekstu te trase već preklapljene sa Natura 2000 područjima, kao i da postoje informacije da su za pojedine dionice već izrađeni elaborati procjene uticaja na životnu sredinu. Istaknuto je da će se ova pitanja dodatno sagledati u cilju pronalaženja rješenja koje ne dovodi do konflikta sa kriterijumima zaštite, imajući u vidu obaveze koje proizilaze iz ovog predloga.

Ukoliko bi procjena uticaja na životnu sredinu bila pozitivna, a ocjena prihvatljivosti negativna, pojašnjeno je da je u Zakonu o zaštiti prirode Ocjena prihvatljivosti za Natura 2000 područja definisana kao stroži i obavezujući mehanizam zaštite u odnosu na procjenu uticaja na životnu sredinu. Naglašeno je da, u slučajevima kada se oba postupka vode paralelno, rokovi teku istovremeno, ali da se kao odlučujući uzima rezultat ocjene prihvatljivosti, koji ima obavezujući karakter i usmjerava dalju procjenu uticaja projekta na životnu sredinu.

Vezano za Bjelasicu istaknuto je da je ovo je jedna od ključnih prednosti sistema, naročito za lokalno stanovništvo i tradicionalne aktivnosti, uključujući stočarstvo, koje često doprinose očuvanju određenih staništa na datom prostoru.

Rajko Vešović, Katun Šiška: Izjavio je zabrinutost zbog prijava koje se odnose na deponije i oštećenja ekosistema oko Šiškog jezera, pozivajući na brzu reakciju nadležnih institucija.

Vitomir Tepavčević, Uprava za gazdovanje šumama i lovištima: Napomenuo je da 70% šuma u Crnoj Gori pripada državi i da obuhvata 166.500 hektara, naglašavajući da Natura 2000 obuhvata ocjenu stanja očuvanosti šuma bez obzira na vlasništvo.

Ekspert koji je radio na kartiranju staništa naveo je da je najveći dio visokoplaninskih šuma iznad 1.500–1.600 metara obuhvaćen Natura 2000 mrežom, budući da se ove šume prostorno nadovezuju na livadske tipove staništa koji se nalaze u višim zonama i koji predstavljaju sastavni dio mreže. Istaknuto je da je koncept bio da se oko jezgra koja imaju visoku vrijednost za Natura 2000 obuhvate i okolni šumski tipovi, radi očuvanja funkcionalne cjelovitosti područja.

Što se tiče kultura i degradiranih šuma, pojašnjeno je da Natura 2000 pristup razlikuje određene tipove zasada. Mediteranske kulture borova, zasadi crnog bora i čempresa u mediteranskom pojasu često se tretiraju kao dio Natura 2000 stanišnih tipova, dok se zasadi bijelog bora, crnog bora i smrče u kontinentalnim područjima ne tretiraju uvijek kao prioritetni stanišni tipovi. Međutim, ukoliko se takvi zasadi nalaze u kontaktnoj zoni vrijednih prirodnih područja, uključuju se u obuhvat kako bi se izbjegle „rupe“ u mreži i obezbijedio kontinuitet i funkcionalna povezanost.

Naglašeno je da degradiranost šuma ne znači da one nemaju vrijednost za Natura 2000 mrežu. Iako možda nijesu najvišeg stepena reprezentativnosti, mogu imati značaj u okviru Direktive o staništima i različitih nivoa očuvanosti.

Željko Madžgalj, Agencija za upravljanje zaštićenim područjima Bijelog Polja: Upoznat je sa pitanjem integracije dva područja, Kovren i Tomaševo, u kontekstu Đalovića klisure, naglašavajući potrebu da se ta područja povežu radi bolje zaštite.

Istaknuto je da je značajan dio područja degradiran, pri čemu su prisutne izdanačke šume, kao i područja u kojima su pojedina sela djelimično napuštena ili sa smanjenom aktivnošću. Takođe je navedeno da su brojne livade zapuštene i u fazi sukcesije. Naglašeno je da takvo stanje u pojedinim slučajevima nije zadovoljavalo propisane kriterijume reprezentativnosti za uključivanje u Natura 2000 mrežu, te da zbog toga određeni djelovi nijesu mogli biti obuhvaćeni predlogom.

Božidar Dondić, Park prirode “Piva”: Istakao je važnost integracije Natura 2000 u planska dokumenta, i postavio pitanje da li postoje obaveze ili termini za uvrštavanje tih područja u trenutno pripremljen plan upravljanja.

Na biogeografskim seminarima se ocjenjuje da li je predložena Natura 2000 mreža dovoljno kvalitetna i usklađena sa kriterijumima, te kakav će biti njen konačni obuhvat. Nakon toga, u procesu pristupanja Evropskoj uniji, predviđa se period u kojem se izrađuju planovi upravljanja za pojedina Natura 2000 područja. Istaknuto je da u većini država članica Evropske unije još uvijek nijesu izrađeni planovi upravljanja za sva Natura 2000 područja, već se taj proces odvija postepeno. Prioritet se obično daje područjima sa većim pritiskom i potencijalnim konfliktima, dok se za manje konfliktna i visokoplaninska područja planovi izrađuju u kasnijim fazama.

Ivan Doderović, Park prirode “Piva”: Postavio je pitanje o obavještanju privatnih vlasnika parcela o usvajanju Predloga, ističući potrebu za uključivanjem lokalne zajednice u procese očuvanja i zaštite prirodnih resursa.

Istaknuto je da ne postoji obaveza pojedinačnog obavještanja svakog vlasnika nepokretnosti, te da se komunikacija i informisanje zainteresovane javnosti sprovodi kroz zakonom propisane procedure javnog uvida i javnih rasprava, kao i putem nadležnih institucija i objava.

Javna tribina završena je u 12:00 h.